

RAUM
KLANG

COMPLETE RECORDING • 3 CDs

KOMPLETNE NAGRANIE • 3 PŁYTY CD

FIFTEENTH-CENTURY MUSIC
FROM CRACOW

PIĘTNASTOWIECZNA MUZYKA
Z KRAKOWA

KODEKS
KRAS
IŃSKI
C
CODEX

ENSEMBLE PEREGRINA
ENSEMBLE DRAGMA

AGNIESZKA
BUDZIŃSKA-BENNETT

ENSEMBLE DRAGMA

Elizabeth Rumsey, Grace Newcombe, Marc Lewon, Agnieszka Budzińska-Bennett, Jane Achtman

KODEKS KRASIŃSKICH

PIĘTNASTOWIECZNA MUZYKA Z KRAKOWA

Kompletne nagranie (3 płyty CD)

THE KRASIŃSKI CODEX

FIFTEENTH-CENTURY MUSIC FROM CRACOW

Complete recording (3 CDs)

DER KRASIŃSKI-CODEX

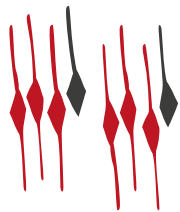
MUSIK DES 15. JAHRHUNDERTS AUS KRAKAU

Gesamtaufnahme (3 CDs)

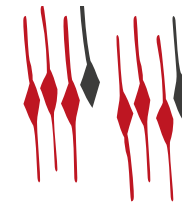
ENSEMBLE PEREGRINA

ENSEMBLE DRAGMA

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT

ENSEMBLE DRAGMA & ENSEMBLE PEREGRINA

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT

kierownictwo artystyczne . artistic direction . künstlerische Leitung

Agnieszka Budzińska-Bennett

*śpiew . voice . Gesang (ABB1)
harfa gotycka . Gothic harp .
gotische Harfe (ABB2)*

Grace Newcombe

*śpiew . voice . Gesang (GN1)
harfa gotycka . Gothic harp .
gotische Harfe (GN2)
clavisymbalum (GN3)
organy średniowieczne . medieval organ .
mittelalterliche Orgel (GN4)*

Marc Lewon

*fidel . vielle . Fiedel (ML1)
lutnia plektronowa . plectrum lute .
Plektrumlaute (ML2)
gitera . gittern . Quinterne (ML3)
śpiew . voice . Gesang (ML4)*

Lorenza Donadini (LD)

Hanna Järveläinen (HJ)

Tessa Roos (TR)

Matthieu Romanens (MR)

Raitis Grigalis (RG)

Reiner Schneider-Waterberg (RSW)

Jean-Christophe Groffe (JCG)

śpiew . voice . Gesang

Jane Achtman (JA)

Elizabeth Rumsey (ER)

Caroline Ritchie (CR)

fidele . vielles . Fiedeln

Cameron Drayton (CD)

Henry Van Engen (HVE)

puzony . trombones . Posaunen

INSTRUMENTY · INSTRUMENTS · INSTRUMENTE

Fidèle · vielles · Fiedeln

Robert Foster, Wiveliscombe (GB), 2000

Christopher Allworth, Halifax, Nova Scotia (CAN), 1992

Robert Foster, Wiveliscombe (UK), 2016

Roland Suits, Tartu (EE), 2011

Pięciochórowa lutnia plektronowa · five-course plectrum lute · fünfschörige Plektrumlaute

Julian Behr, Wyhlen (D), 2017

Giterna · gittern · Quinterne

George Stevens, Lydd (GB), 2004

Harfy · harps · Harfen

Claus Henry Hüttel, Düren (D), 2006

Simon Capp, Shepton Mallet (UK), 2015

Puzony · trombones · Posaunen

Ewald Meinel, Geretsried (DE), 2006

Aron Vajna, Basel (CH), 2021

Clavisymbolum

Gregor Bergmann, Leer (DE), 2018

Organy średniowieczne · medieval organ · mittelalterliche Orgel

Etienne Fouss, Périgueux (FR), 2003

CD I REGINA GLORIOSA

PIEŚNI MARYJNE ZE ŚREDNIOWIECZNEGO KRAKOWA
 MARIAN SONGS FROM MEDIEVAL CRACOW
 MARIANISCHE LIEDER AUS DEM MITTELALTERLICHEN KRAKAU

TOTAL : 62:32

[1]	<i>Salve thronus Trinitatis</i>	MR, RG, RSW	01:16
[2]	<i>Maria en mitissima</i>	ABB1, JA, ER, ML3	03:40
[3]	Nicolaus de Radom – <i>Magnificat</i>	GN1 (solo), ABB1, HJ, MR, RG, ML, CR, CD	08:07
[4]	<i>Virginem mire</i> (instr.)	JA, ML1, ER	03:07
[5]	<i>Virginem mire</i>	GN1, ER, JA, ABB2	02:32
[6]	<i>Indescort</i> (instr.)	ML3, GN2	02:54
[7]	Nicolaus de Radom – <i>Gloria</i>	MR, RG, RSW	07:08
[8]	Nicolaus de Radom – <i>Alleluia</i>	LD (solo), ABB1, TR, GN1	01:01
[9]	Nicolaus de Radom – <i>Credo</i>	MR, RG, RSW	06:45
[10]	<i>Magnificat</i> (instr.)	GN1 & 2, JA, ML1, ER, ABB2	05:21
[11]	<i>Ave mater summi nati</i>	ABB1, ML2, JA	02:29
[12]	<i>Maria amplioribus</i>	HJ, ML1, CR	01:00
[13]	<i>Ave mater o Maria</i>	GN1, HJ, MR, RG	02:36
[14]	Utwór bez tekstu . Textless piece . Textloses Stück	JA, ML1, ER, ABB2, GN2	03:52
[15]	Johannes Ciconia – <i>Regina gloriosa</i>	LD, ML2, ER	03:40
[16]	Johannes Ciconia – <i>Gloria (Regina gloriosa)</i>	GN1, TR, ABB1, LD, CD, HVE	02:34
[17]	Johannes Ciconia – <i>Credo (Regina gloriosa)</i>	TR, GN1, ABB1, LD, CD, HVE	04:18

CD 2 CRACOVIA

PIEŚNI DLA KRAKOWA I KRÓLEWSKIEGO DWORU
SONGS FOR CRACOW AND THE ROYAL HOUSE
LIEDER FÜR KRAKAU UND DAS KÖNIGSHAUS

TOTAL : 54:43

CRACOVIA

[1]	<i>Cracovia civitas</i>	GN1, ML1, ER	04:31
[2]	<i>Cristicolis fecunditas</i> (intavolation)	GN3	02:52
[3]	Nicolaus de Radom – <i>Hystorigraphi aciem</i>	GN1, ML1, CR	04:30
[4]	<i>Salve thronus Trinitatis</i> (instr.)	ML3, GN2	01:18
[5]	<i>Nitor inclite claredinis ovans laxat</i>	HJ, GN4	02:50
[6]	<i>Maria tusolacium</i> (instr.)	GN3	01:35
[7]	<i>Breve regnum</i>	MR, RG, RSW	02:55
[8]	<i>Cristicolis fecunditas</i> (intavolation)	LR, JA, ML	03:20

GLORIA

[9]	Anonymous – <i>Gloria</i>	HJ, ML1, CR	03:22
[10]	Anonymous – <i>Gloria</i>	ABB1, GN1, ML1, CR	01:21
[11]	Nicolaus de Ostrorog – <i>Gloria</i>	HJ (solo), MR (solo), ABB1, GN1, CD	03:34

S. STANISLAUS

[12]	<i>Pastor gregis egregius</i> (intavolation)	JA, CR	05:06
[13]	[Wincenty z Kielczy] – <i>Leta mundus</i>	ABB1, GN1, ML4	04:09
[14]	Nicolaus de Ostrorog – <i>Pastor gregis egregius</i>	HJ, ABB2, GN2	03:22

NICOLAUS DE RADOM

[15]	Nicolaus de Radom – <i>Gloria</i>	GN1, ML1, ER	02:53
[16]	[Nicolaus de Radom] – <i>Alleluia</i>	MR, RG, RSW	00:31
[17]	Nicolaus de Radom – <i>Credo</i>	ABB1, ML1, ER	02:12
[18]	Nicolaus de Radom – <i>Ballade</i> (instr.)	ER, ML2, GN2	02:24

POSTLUDIUM

[19]	<i>Breve regnum</i>	ABB1, GN1, ML2, ML3, JA, CR	01:48
------	---------------------	-----------------------------	-------

CD 3 MISSAE ET MOTETTI

EUROPEJSKY MISTRZOWIE I KOMPOZYCJE RODZIME
EUROPEAN MASTERS AND LOCAL COMPOSITIONS
EUROPÄISCHE MEISTER UND EINHEIMISCHE WERKE

TOTAL : 63:02

[1]	Estienne Grossin – <i>Kyrie</i> (intavolation)	GN4	02:07
[2]	<i>Ave sancta humanitas</i>	ABB1, GN1, HJ, ML1, GN2, CR	02:17
[3]	Antonio Zachara da Teramo – <i>Gloria Ad ongni vento</i>	HJ, ABB1, MR, RG	04:37
[4]	Antonio Zachara da Teramo – <i>Credo</i>	GN1 (solo), TR (solo), ABB1, LD, CD, HVE	08:28
[5]	<i>Postaris in presepio</i> (instr.)	GN4, CD	02:15
[6]	<i>Gloria laus et honor V. Israel es tu</i>	ABB1 (solo), GN1 (solo), LD, TR, MR, RG, RSW, JCG	04:08
[7]	<i>Caro mea</i>	HJ, GN1, CD, ML1, CR	03:21
[8]	Magister Egardus – <i>Gloria</i>	ABB1, GN1, HJ, MR, RG	03:47
[9]	<i>Nitor inclite claredinis cuncta rumpat</i>	ABB1, ML1, ER	02:36
[10]	[Nicolaus de Radom] – <i>Alleluia</i>	GN4	00:38
[11]	<i>Christicolis fecunditas</i>	ABB1, GN1, TR, RG, JC	02:23
[12]	<i>Postaris in presepio</i> (instr.)	ABB2, ML2, GN2	00:58
[13]	Johannes Ciconia – <i>Gloria</i>	GN1, ML2, ER	02:50
[14]	[Nicolaus de Radom] – <i>Alleluia</i>	GN4	00:36
[15]	Estienne Grossin – <i>Kyrie</i>	GN1 (solo), ABB1, LD, TR, MR (solo), RG (solo), RSW, JCG	03:48
[16]	Estienne Grossin – <i>Gloria</i>	LD, ML2, ER	02:53
[17]	[Nicolaus de Radom] – <i>Alleluia</i>	GN4	00:39
[18]	Estienne Grossin – <i>Credo</i>	LD, ML1, ER	06:21
[19]	<i>Postaris in presepio</i>	GN1, ML2, ABB2	01:07
[20]	<i>Dominus vobiscum Dignum et iustum Prefatio</i>	RG (solo), ABB1, GN1, LD, TR, MR, RSW, JCG	02:36
[21]	[Jacobus de Clibano] – <i>Sanctus Benedictus</i>	RG (solo), TR (solo), GN1, ABB1, LD, MR, RSW, JCG, CD (solo), HVE	04:25

Wprowadzenie

Muzyka z naszego potrójnego albumu przenosi nas do Polski około 1426 roku. Sercem kraju jest Kraków, gdzie na Wawelu panuje królewska dynastia Jagiellonów. Jest to złoty wiek Rzeczypospolitej Obojga Narodów, łączącej Wielkie Księstwo Litewskie i Koronę Królestwa Polskiego, która staje się jedną z największych potęg w Europie. Kwitnie również kultura, na dworze królewskim kulturowane są różnorodne dziedziny sztuki, a dzięki kontaktom międzynarodowym z całą Europą, najnowsza muzyka z odległych krain wykonywana jest na wszelkiego rodzaju instrumentach i utrwalana dla potomnych w licznych rękopisach.

Jednym z takich rękopisów jest **Kodeks Krasińskich (rękopis 52 Biblioteki Krasińskich, obecnie Warszawa, Biblioteka Narodowa, Rps 8054 III)** – najważniejsze muzyczne świadectwo tej polskiej i litewskiej kultury wysokiej. W czasie II wojny światowej zbiory biblioteki w Warszawie zostały celowo podpalone, i ogromna część polskiego dziedzictwa kulturowego została bezpowrotnie utracona w płomieniach. Kodeks Krasińskich został wywieziony do Niemiec jako zrabowane mienie, dzięki czemu uniknął pożaru. Po wojnie rękopis został przypadkowo odnaleziony w Bayerische Staatsbibliothek w Monachium i zwrócony Polsce. To dziś jeden z najcenniejszych skarbów polskiej Biblioteki Narodowej, przechowywany w ognioodpornym sejfie.

W tym XV-wiecznym rękopisie znajdujemy zróżnicowany repertuar obejmujący niemal 40 utworów polifonicznych. Część naszego nagrania skupia się na utworach lokalnych kompozytorów, takich jak Nicolaus de Radom (Mikołaj z Radomia), pierwszy polski kompozytor znany z imienia. W swoich utworach chwali on „złote miasto” Kraków i potężną dynastię Jagiellonów. W utworach sakralnych wykorzystuje on również niektóre z najnowszych osiągnięć techniki kompozytorskiej owych czasów. Obok kompozycji rodzimych, na naszym nagraniu prezentujemy utwory wykorzystujące najnowsze osiągnięcia stylistyczne z dalekich Włoch czy Francji. Są wśród nich urzekające pieśni maryjne i opracowania części mszalnych autorstwa Johannes Ciconii i Antonia Zachary da Teramo, dzieła paryskiego kompozytora Estienne’a Grossina czy tajemniczego Magistra Egardusa. Do dziś muzyczne skarby zawarte w Kodeksie Krasińskich nie zostały zaprezentowane w całości, a muzyka ta nie jest łatwo dostępna ani znana za granicą. Mamy nadzieję to zmienić dzięki naszemu kompletnemu nagraniu.

Ponadto, we współpracy z Polskim Wydawnictwem Muzycznym PWM, Agnieszka Budzińska-Bennett i Marc Lewon przygotowali kompletną edycję wykonawczą w notacji współczesnej z dwujęzycznymi esejami i komentarzem krytycznym (pl|en), która może być wykorzystana jako uzupełniające źródło informacji na temat zarejestrowanych tutaj utworów.

CD 1 · O programie

Głównym tematem tej płyty są pieśni ku czci Maryi, której kult popularny był w Polsce od zawsze. Większość utworów dotyczy okresu Bożego Narodzenia [5] lub *Purificatio* [2]. Niektóre odnoszą się do Wniebowzięcia [12] lub podkreślają pośredniczącą rolę Matki Bożej [1] [13], prezentując indywidualnie sformułowane poetyckie modlitwy.

Trzy prezentowane tu utwory maryjne są autorstwa Mikołaja z Radomia. Prawdopodobnie wiele on podróżował, stąd mógł nawiązać kontakty z czołowymi autorytetami muzycznymi tamtych czasów na ważnych soborach w Konstancji (1414–1418) i Bazylei (1431–1449). Jego kompozycje wykorzystują zatem najnowocześniejsze środki stylistyczne późnego średniowiecza, jak jego słynny *Magnificat* [3] z bardzo wczesnym przykładem techniki *fauxbourdonowej*. W maryjnej parze mszalnej *Gloria-Credo* [7] [9] elementy *fauxbourdonu* zestawione są ze złożonymi rytmemi *ars subtilior*.

Motywy maryjne są również obecne w utworach Johanna Ciconii, wybitnego flamandzkiego kompozytora uprawiającego wiele gatunków muzycznych. Jego kompozycje są doskonałym przykładem połączenia stylów francuskiej *ars nova* i włoskiego *trecento* ze wyrafinowanymi elementami *ars subtilior*. Podczas gdy

motet *Regina gloriosa* [15] jest jedynie Ciconii przypisywany, wyraźnie wykazuje on znamiona stylistyki kompozytora ze szczególną dbałością o płynną melodykę i częste stosowanie imitacji. Przekaz tego motetu w Kodeksie Krasieńskich jest unikalny. Utwór wydaje się również dostarczyć motto dla pary *Gloria-Credo* [16] [17].

Część kompozycji zawartych w kodeksie to z pewnością kontrafaktury (czyli kompozycje zapożyczone, opatrzone nowymi łacińskimi tekstami). Na szczęście znamy źródło *cantio Virginem mire pulchritudinis* [5], którym jest znana francuska ballada *En descort*. Jako uzupełnienie do tego utworu, dodaliśmy jego dwie instrumentalne intawolacje ze słynnych zbiorów muzyki instrumentalnej, Kodeksu Faenza [6] i Buxheimer Orgelbuch [4]. Ich wyszukany styl stanowi interesujący kontrast dla prostoty dwóch lokalnych utworów pozbawionych tekstu zawartych w naszym manuskrypcie [10] [14]. Są to prawdopodobnie instrumentalne wersje pewnych utworów liturgicznych. W przypadku pozbawionego tekstu *Magnificatu*, podjęliśmy próbę rekonstrukcji kompletnego opracowania przy użyciu techniki *alternatim*, naprzemiennie wykorzystując odcinki śpiewane (chorał) i instrumentalne.

CD 2 · O programie

W tym programie znalazły się pieśni dworskie na cześć nowej polskiej dynastii z królem Władysławem Jagiełłą i królową Zofią Holszańską oraz ich dwoma synami w rolach głównych. W pieśni o „złotym mieście” Krakowie, królewskiej siedzibie Jagiellonów, opisane jest barwne życie tego średniowiecznego miasta [1]. Dwie inne kompozycje opiewają polityczne triumfy rządzących i wychwalają narodziny królewskich następców tronu: są to *Hystorigraphi aciem* dla księcia Kazimierza [3] oraz zrekonstruowane *unicum Nitor inclite claredinis* dla przyszłego króla Władysława III. Warneńczyka [5].

Nie mogło tu również zabraknąć pieśni pochwalnych na cześć patrona miasta i całego kraju – św. Stanisława. Ponieważ tekst pieśni *Pastor gregis* Mikołaja z Ostroroga zachował się jedynie fragmentarycznie, należało go zrekonstruować, by w pełni opowiedzieć historię męczeństwa i chwały świętego [14]. Materiał muzyczny tej kompozycji stanowi podstawę dla wirtuozowskiej intawolacji w

stylu Kodeksu Faenza [12]. Inne utwory instrumentalne wykonywane na fidelach, harfach, lutni i giternie to kompozycje pozbawione tekstu [18] lub ornamentacyjne wersje utworów wokalnych zachowanych w Kodeksie Krasieńskich [4] [8]. Na płycie pojawia się również clavisymbalum [2] [6] – instrument nadwornego muzyka królowej Zofii, niejakiego Mikołaja, często utożsamianego z kompozytorem Mikołajem z Radomia.

Słynna pieśń studencka *Breve regnum* powraca w dwóch wersjach – jako *rondeau* [7] i *virelai* [9], aby pokazać różne możliwe interpretacje jej niejasnej w rękopisie formy. Kilka prezentowanych tu utworów liturgicznych to unikalne kompozycje Mikołaja z Radomia [15] [17], Mikołaja z Ostroroga [11] i kilku anonimowych kompozytorów [9] [10]. Kompozycje te świadczą o kreatywności lokalnych muzyków.

CD 3 · O programie

Trzecia płyta pozwala zapoznać się bliżej z utworami zagranicznych kompozytorów zanotowanymi w Kodeksie Krasieńskich. Magister Egardus (XIV/XV w.) był kompozytorem flamandzkim, jednak niemal wszystkie jego utwory znajdują się w rękopisach północnowłoskich. Kodeks Krasieńskich zawiera jedną z jego kompozycji Gloria [8], którą charakteryzuje skromne wykorzystanie imitacji i podłożenie tekstu we wszystkich trzech głosach. Estienne Grossin (XV w.) był współczesnym Guillaume’a Dufaya, działającym przy katedrze Notre-Dame w Paryżu. Prezentowane tu trzy kompozycje mszalne jego autorstwa znacznie się od siebie różnią. Majestatyczne, trzygłosowe Kyrie w fauxbourdonie (który jednak musi zostać zaimprovizowany, gdyż w rękopisie oznaczony jest jedynie rubryką) zostało przeplecione chorałem z późnośredniowiecznego źródła krakowskiego [15]. Gloria zbudowana na izorytmicznym tenorze to wyważony utwór z dużą dawką kompozycyjnej elegancji [16], jego barwne Credo charakteryzuje natomiast żywa narracja [18]. Antonio Zachara da Teramo był kompozytorem, śpiewakiem i sekretarzem papieskim. Pisał zarówno świecką, jak i sakralną muzykę wokalną, w tym liczne pary mszalne Gloria-Credo. Trzy- i czterogłosowe kompozycje zawarte tutaj, Gloria *Ad ongni vento* [3] i Credo [4] to bezdyskusyjne arcydzieła. Ponadto znajdujemy tu Glorię autorstwa cieszącego się powszechną sławą Johanna Ciconii [13].

Do importowanych fragmentów kompozycji mszalnych spod pióra czołowych kompozytorów europejskich tego czasu dołącza kilka anonimowych kompozycji z Kodeksu Krasieńskich, które wykazują znacznie luźniejsze związki z liturgią. Te utwory, które możemy nazwać motetami lub *cantiones*, utrzymane są głównie w stylu włoskim, choć mają bardziej popularny charakter. Są to jednak kompozycje interesujące, a nawet w pewnym stopniu wyrafinowane, a ponieważ nie odnaleziono ich w żadnych innych źródłach, musimy uznać je za ślady sztuki muzycznej kultywowanej w średniowiecznym Krakowie. Szczególną uwagę zwracają dwie nieznane wcześniej kompozycje liturgiczne, hymn procesyjny na Niedzielę Palmową *Gloria laus et honor* z dwugłosowym werselem [6] i trzygłosowy fragment *ante prefationem* [20] w retrospektywnym stylu polifonicznym (obie kompozycje zostały zrekonstruowane), a także kilka tylko fragmentarycznie zanotowanych utworów zrekonstruowanych tutaj dla potrzeb tego nagrania [2] [7] [9], które wprowadzają jeszcze większą różnorodność.

To zestawienie lokalnych i powszechnie znanych kompozycji zachodnich odzwierciedla międzynarodowy status miasta i ożywioną wymianę kulturalną między dworem krakowskim a innymi ośrodkami Europy.

CD 1

-
- Dodatkowe źródła:** München, Bayerische Staatsbibliothek, Ms. Mus. 3725 (Buxheimer Orgelbuch) [4]
Faenza, Biblioteca Comunale, ms. 117 (Codex Faenza) [6]
- Rekonstrukcje tekstu:** Agnieszka Budzińska-Bennett [2], Giovanni Cantarini [15]

CD 2

-
- Dodatkowe źródła:** München, Bayerische Staatsbibliothek, Ms. Mus. 3725 (Buxheimer Orgelbuch) [6]
Kielce, Bibl. Sem. Duchownego, ms. 1 (graduał wiślicki) [13]
- Rekonstrukcje muzyczne:** Marc Lewon [5] [10] [11]
- Rekonstrukcje tekstu:** Agnieszka Budzińska-Bennett [14]
- Intawolacje:** Jane Achtman [12], Elizabeth Rumsey [8], Grace Newcombe [2]

CD 3

-
- Dodatkowe źródła:** Kraków, Biblioteka Klasztoru św. Andrzeja, Ms. 205, XV w. (chorał) [15]
- Rekonstrukcje muzyczne:** Marc Lewon [2] [7] [9], Agnieszka Budzińska-Bennett [6], Niels Berentsen [20]
- Rekonstrukcje tekstu:** Agnieszka Budzińska-Bennett [2]
- Intawolacje:** Grace Newcombe [1]

ENSEMBLE DRAGMA

W późnym średniowieczu słowo *dragma* było używane do opisania zmiennego symbolu z notacji muzycznej, który mógł mieć różnorodne znaczenie rytmiczne. Ensemble Dragma specjalizuje się w muzyce późnego średniowiecza. Zespół eksperymentuje z jednogłosowością i polifonią, wykorzystuje kontrasty i podobieństwa między głosami a instrumentami oraz współpracuje z uznanymi solistami. Zgodnie ze swoją nazwą, zespół pracuje z oryginalnymi źródłami, lecz pozostaje otwarty na nowe interpretacje w poszukiwaniu zapomnianych krajobrazów dźwiękowych i historii. Trzon zespołu stanowi troje uznanych muzyków i specjalistów od muzyki dawnej: Agnieszka Budzińska-Bennett, Jane Achtman i Marc Lewon (głosy, harfa, fidel i lutnia). Ten elastyczny skład umożliwia przybliżenie repertuarów późnego średniowiecza współczesnej publiczności w żywy i wszechstronny sposób.

Założony w 2012 roku zespół odbył w latach 2013/2014 trasę koncertową po Niemczech, Francji i Szwajcarii z programem *Kingdom of Heaven*:

zestawieniem pieśni Heinricha Laufenberga z utworami instrumentalnymi jego czasu. Nagranie tego programu ukazało się w belgijskiej wytwórni Ramée w 2014 roku i otrzymało wyróżnienie *diapason découverte*. W 2017 roku zespół wykreował interdyscyplinarny program *Song of Beasts* z muzyką, tekstami i animowanymi miniaturami ze średniowiecznych bestiariów. Projekt ten spotkał się z międzynarodowym uznaniem krytyki (5 Diapason) i został wydany jako podwójna płyta CD/DVD w Ramée w 2020 roku. W 2021 roku zespół wyruszył w trasę koncertową z programem *Musikalische Delikatessen* z późnośredniowieczną i renesansową muzyką dotyczącą dawnych wiktuałów, a tournée towarzyszyły przysmaki przygotowane w oparciu o historyczne przepisy.

Rękopis Kasińskich to największy jak dotąd projekt Ensemble Dragma, prezentujący perły polskiej muzyki późnego średniowiecza, a złożyły się nań kompletne nagranie, nowa edycja i szwajcarska trasa koncertowa 2023/2024.

www.dragma.ch

ENSEMBLE PEREGRINA

Ensemble Peregrina, założony w Bazylei polsko-szwajcarską wokalistkę i muzykologa, Agnieszkę Budzińską-Bennett, koncentruje swoje zainteresowania na świeckiej i religijnej muzyce średniowiecznej. Zespół wydał już trzynaście znakomicie przyjętych przez międzynarodową krytykę albumów (m. in. Echo-Klassik 2009 czy ICMA 2019) i miał okazję zaprezentować się na licznych prestiżowych festiwalach w całej Europie oraz w USA.

Styl interpretatorski Peregriny kształtuje się na bazie analizy oryginalnych źródeł i traktatów oraz w oparciu o najnowsze badania muzykologiczne i historyczne. Zespół stara się zbliżyć jak najbardziej do praktyki wykonawczej, której obraz

wyłania się z przekazów źródłowych, ale nie rezygnuje z poszukiwania stylu, w którym w sposób naturalny przemawiać będzie do dzisiejszych słuchaczy.

Nazwa peregrina – wędrowczyni – odnosi się do sposobu, w jaki w średniowieczu następowało rozprzestrzenianie się trendów estetycznych, ale wyraża także nastawienie członków zespołu, którzy w podróżach widzą jeden z czynników kształtujących ich wrażliwość i kreatywność. Muzycy Peregriny – pochodzący z Polski, Szwajcarii, Francji, Finlandii oraz Wielkiej Brytanii – starają się tworzyć całość, która czerpie w harmonijny sposób z różnych tradycji, z jakich się wywodzą, odnajdując w nich liczne związki i wzajemne inspiracje.

www.peregrina.ch

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT – *wokalistka, harfistka i muzykolog*

Nominowana do nagrody REMA „Ambassador of the Year 2022” oraz do Nagrody Mediów Publicznych 2021. Dwukrotnie nominowana do Paszportów Polityki (2012 i 2013).

Dyplomowana pianistka, absolwentka muzykologii UAM w Poznaniu (doktorat w 2010 r.) i klasy śpiewu Schola Cantorum Basiliensis w Szwajcarii (Dominique Vellard, Richard Levitt, Evelyn Tubb). Śpiewu i interpretacji ponadto uczyła się pod kierunkiem takich artystów jak Emma Kirkby, Benjamin Bagby, Anthony Rooley i Stefan Haselhoff.

Jest kierowniczką artystyczną ensemble Peregrina specjalizującego się w muzyce średniowiecza, z którym nagrała już trzynaście wysoko ocenianych przez międzynarodową krytykę płyt (ECHO-KLASSIK 2009, ICMA 2019).

Kierując Chórem Polskiego Radia w latach 2016–2022, nagrała wszystkie psalmy Mikołaja Gomółki (10 CDs); pod jej kierownictwem ukazało się również kompletne nagranie dzieł Wacława z Szamotuł. Artystka koncertuje w całej Europie, USA i Chinach i wydała 41 albumów (Raumklang, Glossa, Ramée, Brilliant Classics, etc.), które przyniosły jej 6 nominacji ICMA, trzykrotne 5 Diapason oraz 6 nominacji do Fryderyka.

W latach 2011–2013 Agnieszka Budzińska-Bennett należała do kadry badawczej Schola Cantorum Basiliensis, ponadto uczyła tam historii muzyki (2016–2017) i śpiewu (2018–2019). Wykładała również chorał gregoriański i historię muzyki w Musikhochschule Trossingen w Niemczech (2013–2015). W latach 2020–2022 wykładała muzykologię na Uniwersytecie we Freiburgu w Niemczech. Jej dalsza działalność pedagogiczna i akademicka obejmuje szereg wykładów gościnnych i kursów mistrzowskich w całej Europie i USA.

Agnieszka Budzińska-Bennett jest autorką szeregu artykułów o muzyce dawnej (Early Music, Basler Jahrbuch für Historische Musikpraxis) oraz książki *Subtilitas. Słyszalne i niesłyszalne aspekty motetu ars antiqua. Tekst – kontekst – intertekst* (Poznań 2012).

W roku 2019 została uhonorowana ministerialną odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej” oraz Srebrną Odznaką Honorową Województwa Małopolskiego – Krzyżem Małopolskim.

Agnieszka Budzińska-Bennett

Introduction

The music on our triple album takes us back to royal Poland around 1426. The heart of the country is Cracow, where the royal Jagiellonian dynasty reigns at Wawel Castle. It is the golden age of the Polish-Lithuanian Commonwealth, uniting the Grand Duchy of Lithuania and the Kingdom of Poland, that is on the rise to become one of the great powers in Europe. Culture also flourishes, art is cultivated at the royal court, thanks to international relations with all of Europe, the latest music from distant lands is performed with all kinds of instruments and recorded for posterity in numerous manuscripts.

One of such manuscripts is the **Krasiński Codex (manuscript 52 of the Krasiński Library, now Warszawa, Biblioteka Narodowa, Rps 8054 III)** – the most important musical testimony to this Polish and Lithuanian high culture. In the turmoil of the Second World War, the library's holdings in Warsaw were deliberately set on fire, a large part of the Polish cultural heritage going up in flames. The Krasiński Codex had already been brought to Germany as looted property and thus escaped the fire. After the war, the manuscript was discovered by chance in the Bavarian Library in Munich and returned to Poland. Today it is one of the most valuable treasures of the Polish National Library and is kept in a fireproof safe.

In this 15th-century manuscript, we find a varied repertoire of almost 40 polyphonic pieces. One focus on our recording is on works by local composers, such as Nicolaus de Radom (Mikołaj z Radomia), the first Polish composer known by name. In his pieces he praises the 'golden city' of Cracow and the powerful Jagiellonian dynasty. In his sacred works, he also incorporates some of the most recent achievements in compositional technique of the time. In addition to the local compositions, we present pieces reflecting the latest stylistic developments from faraway Italy or France. These include enchanting Marian songs and sacred mass settings by Johannes Ciconia and Antonio Zachara da Teramo, works by the Parisian composer Estienne Grossin or the mysterious Magister Egardus. To this day, the musical treasures contained in the Krasiński Codex have neither been performed in their entirety, nor is the music easily accessible or internationally known. We are hoping to change this with our complete recording.

Also, Agnieszka Budzińska-Bennett and Marc Lewon, in cooperation with the leading Polish music publisher Polskie Wydawnictwo Muzyczne PWM, have prepared a complete bilingual (pl|en) musical edition in modern notation with accompanying essays that can be used as a complementary source of information on the works recorded here.

CD 1 · About the programme

The focus of this album are the songs in praise of Mary who has always been highly venerated in Poland. Most of the pieces were written for the Christmas season and deal with the topics of Nativity [5] or *Purificatio* [2]. Some address the Assumption [12] or merely emphasise Mother of God's mediating role [1] [13], presenting individually formulated poetic intercessions.

Three Marian pieces presented here are by Nicolaus de Radom. He probably travelled extensively and likely got in touch with leading music personalities of the time at the important councils in Constance (1414–1418) and Basle (1431–1449). His compositions thus use the most modern stylistic devices of the late Middle Ages, as the example of his famous Magnificat [3] shows with a very early example of fauxbourdon technique. In his Marian Gloria-Credo pair [7] [9], fauxbourdon elements are juxtaposed with intricate *ars subtilior* rhythms.

Marian motifs are also present in works by Johannes Ciconia, a towering Flemish composer prolific in numerous genres. His compositions are an excellent example of a mixture of French *ars nova* and Italian Trecento with some

complex elements of *ars subtilior*. While the motet *Regina gloriosa* [15] is merely attributed to Ciconia, it clearly shows composer's stylistic traits with a particular care for smooth melodic lines and frequent use of imitation. The transmission of this motet in Krasieński Codex is unique. The piece also seems to deliver a motto for the Gloria-Credo pair [16] [17].

Some of the compositions contained in the codex are certainly contrafacta (i.e. borrowed compositions with new Latin texts). Luckily, we do know the source for the *cantio Virginem mire pulchritudinis* [5] –, the well-known French ballade *En descort*. We complement this piece with two instrumental intavolations of this setting from famous collections of instrumental music, the Faenza Codex [6] and Buxheimer Orgelbuch [4]. Their elaborate style presents an interesting contrast to the simplicity of the two local textless pieces contained in our manuscript [10] [14]. They are probably instrumental versions of some liturgical works. For the textless Magnificat, we have attempted to reconstruct the complete setting using the *alternatim* technique, alternating the sung (chant) and instrumental segments

CD 2 · *About the programme*

This album features court songs in praise of the new Polish royal house with king Władysław Jagiełło and queen Zofia Holszańska and their two sons as main protagonists. In songs about the ‘golden city’ of Cracow, royal seat of the Jagiellonian dynasty, the vivid life of this medieval town is described [1]. Two other compositions trace the political triumphs of those in power and praise the birth of royal heirs to the throne: *Hystorigraphi aciem* for prince Kazimierz [3] and the reconstructed *unicum Nitor inclite claredinis* for the future king Władysław III. Warneńczyk [5].

Songs of praise for the city’s and the whole country’s patron saint, St. Stanislaus, should not be missing here, either. Since the text of *Pastor gregis* by Nicolaus de Ostrorog (Mikołaj Ostroróg) is only fragmentarily transmitted, it had to be reconstructed here in order to tell the full story of the saint’s martyrdom and glory [14]. The musical material of this setting provided the base for a virtuoso

intavolation in the style of the Faenza Codex [12]. Some other instrumental pieces performed on vielles, harp, lute and gittern are textless compositions [18] or embellished versions of the vocal pieces preserved in the Krasiński manuscript [4] [8]. On this album we also bring the sound of clavisymbalum [2] [6] – the instrument of queen Zofia’s court musician Nicolaus, often associated with the composer Nicolaus de Radom.

The famous student song *Breve regnum* returns in two versions – as a *rondeau* [7] and as a *virelai* [19] in order to show various possible interpretations of its form which is unclear in the manuscript. Several liturgical pieces presented here are unique works by Nicolaus de Radom [15] [17], Nicolaus de Ostrorog [11] and some anonymous composers [9] [10]. These settings attest to the local musicians’ creativity.

CD 3 · *About the programme*

The third album offers a glimpse into some works of foreign composers contained in the Krasieński Codex. Magister Egardus (14th/15th century) was a Flemish composer, almost all of his works, however, are found in Northern Italian manuscripts. The Krasieński Codex contains one of his Gloria settings [8], characterised by a modest use of imitation and text underlay in all three voices. Estienne Grossin (15th century) was a contemporary of Guillaume Dufay, active at the Notre-Dame cathedral in Paris. The three mass settings by him presented here differ greatly. The majestic three-part Kyrie in fauxbourdon (which has to be extemporised as it is only indicated by an abbreviation in the manuscript) was alternated with chant from a late medieval Cracow source [15]. The Gloria built on an isorhythmic tenor is a balanced setting with lots of compositional elegance [16] and the colourful Credo is characterised by a vivid narration [18]. Antonio Zachara da Teramo was a composer, singer, and papal secretary. He wrote both secular and sacred vocal music, the latter including numerous Gloria-Credo mass movement pairs. The three- and four-part settings included here, Gloria *Ad ongni vento* [3] and his Credo [4], are undiscussed masterpieces. Finally, there is a Gloria setting by the universally known Johannes Ciconia [13].

The imported mass fragments written by leading European composers of the time are complemented here by several anonymous settings from the Krasieński Codex that show a much looser connections to liturgy. These pieces that we can call motets or *cantiones* are also mainly linked to the Italian style, although they are of a more popular character. Still, they are interesting compositions with some degree of refinement even, and since they are not found in any other sources, we must consider them witnesses to music production and creativity in medieval Cracow. A special treat are two previously unknown liturgical settings – the processional hymn for the Palm Sunday *Gloria laus et honor* [6] and the three-part *ante prefationem* section [20] in a retrospective polyphonic style (both reconstructed) –, as well as some only fragmentarily notated works reconstructed here for performance [2] [7] [9] that introduce even more variety.

This mixture of local and widely known imported compositions reflects the international status of the city and the lively cultural exchange between the Cracow court and other centres of Europe.

CD 1

Additional sources: München, Bayerische Staatsbibliothek, Ms. Mus. 3725 (Buxheimer Orgelbuch) [4]
Faenza, Biblioteca Comunale, ms. 117 (Codex Faenza) [6]

Text reconstructions: Agnieszka Budzińska-Bennett [2], Giovanni Cantarini [15]

CD 2

Additional sources: München, Bayerische Staatsbibliothek, Ms. Mus. 3725 (Buxheimer Orgelbuch) [6]
Kielce, Bibl. Sem. Duchownego, ms. 1 (graduał wiślicki) [13]

Musical reconstructions: Marc Lewon [5] [10] [11]

Text reconstructions: Agnieszka Budzińska-Bennett [14]

Intavolations: Jane Achtman [12], Elizabeth Rumsey [8], Grace Newcombe [2]

CD 3

Additional sources: Kraków, Biblioteka Klasztoru św. Andrzeja, Ms. 205, 15th c. (chant) [15]

Musical reconstructions: Marc Lewon [2] [7] [9], Agnieszka Budzińska-Bennett [6], Niels Berentsen [20]

Text reconstructions: Agnieszka Budzińska-Bennett [2]

Intavolations: Grace Newcombe [1]

ENSEMBLE DRAGMA

A *dragma* is a note sign that was commonly used in late medieval manuscripts and which could have manifold rhythmic meanings. Ensemble Dragma takes its name from this versatile note sign. The ensemble performs late medieval repertoire, exploring the connections between monody and polyphony and the common ground between instruments and voices. The musicians master the challenge of being both outstanding soloists and ensemble players. Original sources are the basis of all performances. While searching for forgotten sounds and stories, the ensemble is always open to new interpretations and ideas.

The core of the ensemble consists of renowned specialists of medieval music, Agnieszka Budzińska-Bennett, Jane Achtman and Marc Lewon, performing vocally, on the harp, vielles and the lute – this full palette of instrumental and vocal colours enables the ensemble to paint a moving and detailed picture of the late medieval era.

After its founding in 2012, the ensemble embarked on a tour of Germany, France and Switzerland in 2013/2014 with the programme *Kingdom of Heaven*: a compilation of songs by Heinrich Laufenberg and virtuoso instrumental music of his time. A recording of this programme was published in 2014 with the label Ramée to great acclaim, receiving a *diapason découverte* immediately. In 2017, the ensemble conceived the interdisciplinary programme *Song of Beasts* with animated images, texts and music, which was released in 2020 as a double CD/DVD on the Ramée label (5 Diapason). In 2020/21, another interdisciplinary programme *Musikalische Delikatessen* was created, which presented the songs about food and drink in the Middle Ages with delicacies based on historical recipes to accompany the performance.

With *Krasiński Codex* Ensemble Dragma 2023/2024 is now embarking on its largest project to date, a complete recording and edition of (and Swiss-wide tour with) gems of Polish music from the late Middle Ages.

www.dragma.ch

ENSEMBLE PEREGRINA

Ensemble Peregrina, founded by the Polish-Swiss singer and musicologist Agnieszka Budzińska-Bennett in Basle, researches and performs sacred and secular music of the Middle Ages. The group has released thirteen internationally acclaimed recordings (i.e. ECHO-KLASSIK 2009 and ICMA 2019) and performed at numerous prestigious festivals in Europe and in the USA.

Peregrina's interpretation and style is informed by the original source materials and treatises, as well as the latest musicological and historical research. The ensemble strives to approach a performance transmitted

in the sources as closely as possible without having to renounce a well-balanced and beautiful vocal performance.

The name peregrina, the wanderer, alludes to the transmission of music and ideas throughout Europe in the Middle Ages, but also reflects the personal journeys of the singers themselves. The ensemble members (from Poland, Switzerland, France, Finland and the Great Britain) together achieve a dynamic balance through their differing origins, and they unite in the music they perform.

www.peregrina.ch

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT – *singer, harp-player, and musicologist*

A REMA nominee for the ‘Ambassador of the Year 2022’. Nominee for the yearly Public Media Award 2021. Nominated twice for the Passport Award of the ‘Polityka’ (2012 and 2013).

Starting with a piano diploma, she decided to study musicology at the Poznań University (Ph.D. in 2010). Afterwards she studied voice at the Schola Cantorum Basiliensis in Switzerland (Dominique Vellard, Richard Levitt, Evelyn Tubb). She also studied technique and interpretation under artists such as Emma Kirkby, Benjamin Bagby, Anthony Rooley and Stefan Haselhoff.

She is artistic director of Ensemble Peregrina, specialising in medieval music with thirteen internationally critically acclaimed albums (ECHO-KLASSIK 2009, ICMA 2019). Between 2016 to 2022, she recorded the complete psalms of Mikołaj Gomółka (10 CDs), conducting the Polish Radio Choir; a complete recording of the works of Wacław of Szamotuły was also released under her direction. The artist performs throughout Europe, the USA and China and has released 41 albums (Raumklang,

Glossa, Ramée, Brilliant Classics, etc.), which have earned her six ICMA nominations, three 5 Diapason awards and six Fryderyk nominations.

In 2011–2013 Agnieszka Budzińska-Bennett was a research faculty member of Schola Cantorum Basiliensis (2011–2013). She also taught music history (2016–2017) and voice (2018–2019) there. She taught Gregorian chant and music history at Musikhochschule Trossingen in Germany (2013–2015). From 2020 to 2022, she taught musicology at the University of Freiburg in Germany. Her further pedagogical and academic work also includes guest lectures on early music and master classes in Europe and the USA.

Agnieszka Budzińska-Bennett is the author of a number of articles (Early Music, Basler Jahrbuch für Historische Musikpraxis, etc.) and the book *Subtilitas. Audible and inaudible aspects of ars antiqua motet* (Poznań 2012).

She holds the decoration of honour “Meritorious to Polish Culture” and the Silver Cross of the Lesser Poland.

Einführung

Die Musik auf unserem Triple-Album führt uns zurück ins königliche Polen um 1426. Das Herz des Landes ist Krakau, wo die königliche Dynastie der Jagiellonen auf der Burg Wawel regiert. Es ist das goldene Zeitalter der Polnisch-Litauischen Union, die das Großherzogtum Litauen und das Königreich Polen vereint und zu einer der größten Mächte Europas aufsteigt. Auch die Kultur blüht, die Kunst wird am königlichen Hof gepflegt, dank der internationalen Beziehungen zu ganz Europa wird die neueste Musik aus fernen Ländern mit allen möglichen Instrumenten aufgeführt und in zahlreichen Manuskripten für die Nachwelt festgehalten.

Eines dieser Manuskripte ist der **Krasiński-Codex** (Manuskript 52 der **Krasiński-Bibliothek**, heute **Warszawa, Biblioteka Narodowa, Rps 8054 III**) – das wichtigste musikalische Zeugnis dieser polnischen und litauischen Hochkultur. In den Wirren des Zweiten Weltkriegs wurden die Bestände der Bibliothek in Warschau absichtlich in Brand gesetzt, ein großer Teil des polnischen Kulturerbes ging in Flammen auf. Der Krasiński-Codex war bereits als Raubgut nach Deutschland gebracht worden und entging so dem Feuer. Nach dem Krieg wurde die Handschrift zufällig in der Bayerischen Staatsbibliothek in München entdeckt und nach Polen zurückgebracht. Heute ist sie einer der wertvollsten Schätze der polnischen Nationalbibliothek und wird in einem feuersicheren Tresor aufbewahrt.

In dem Manuskript aus dem 15. Jahrhundert findet sich ein vielfältiges Repertoire von fast 40 mehrstimmigen Stücken. Ein Schwerpunkt unserer Aufnahme liegt auf Werken lokaler Komponisten wie Nicolaus de Radom (Mikołaj z Radomia), dem ersten namentlich bekannten polnischen Komponisten. In seinen Stücken preist er die „goldene Stadt“ Krakau und die mächtige Jagiellonen-Dynastie. In seinen geistlichen Werken verarbeitet er auch einige der neuesten Errungenschaften der Kompositionstechnik seiner Zeit. Neben den einheimischen Kompositionen präsentieren wir auch Stücke, die die neuesten stilistischen Entwicklungen aus dem fernen Italien oder Frankreich widerspiegeln. Dazu gehören bezaubernde Marienlieder und Messvertonungen von Johannes Ciconia und Antonio Zachara da Teramo, Werke des Pariser Komponisten Estienne Grossin oder des geheimnisvollen Magister Egardus. Bis heute sind die im Krasiński-Codex enthaltenen musikalischen Schätze weder vollständig aufgeführt worden noch ist die Musik leicht zugänglich oder international bekannt. Das wollen wir mit unserer Gesamteinspielung ändern.

Darüber hinaus haben Agnieszka Budzińska-Bennett und Marc Lewon in Zusammenarbeit mit dem führenden polnischen Musikverlag Polskie Wydawnictwo Muzyczne PWM eine vollständige zweisprachige (pl|en) Notenausgabe in moderner Notation mit begleitenden Essays veröffentlicht, die als ergänzende Informationsquelle zu den hier aufgenommenen Werken genutzt werden kann.

CD 1 · Über das Programm

Im Mittelpunkt dieses Albums stehen die Lieder zum Lob Marias, die in Polen seit jeher hoch verehrt wird. Die meisten Stücke wurden für die Weihnachtszeit geschrieben und befassen sich mit den Themen *Nativitas* [5] oder *Purificatio* [2]. Einige befassen sich mit Mariä Himmelfahrt [12] oder betonen lediglich die vermittelnde Rolle der Mutter Gottes und präsentieren individuell formulierte poetische Fürbitten [1] [13].

Drei der hier vorgestellten marianischen Stücke stammen von Nicolaus de Radom. Er ist vermutlich weit gereist und hat wahrscheinlich auf den wichtigen Konzilien in Konstanz (1414–1418) und Basel (1431–1449) Kontakte zu führenden Musikern der Zeit geknüpft. Seine Kompositionen verwenden daher die modernsten Stilmittel des späten Mittelalters, wie das Beispiel seines berühmten Magnificats [3] mit einem sehr frühen Beispiel der Fauxbourdon-Technik zeigt. In seinem marianischen Gloria-Credo-Paar [7] [9] werden Fauxbourdon-Elemente mit komplexen *ars subtilior*-Rhythmen kombiniert.

Marianische Motive finden sich auch in den Werken von Johannes Ciconia, einem herausragenden flämischen Komponisten, der in zahlreichen Gattungen sehr produktiv war. Seine Kompositionen sind ein hervorragendes Beispiel für eine Verbindung von französischer *ars nova* und italienischem Trecento mit

einigen komplexen Elementen der *ars subtilior*. Die Motette *Regina gloriosa* [15] wird zwar nur Ciconia zugeschrieben, zeigt aber deutlich die stilistischen Züge des Komponisten mit einer besonderen Sorgfalt für weiche melodische Linien und häufigem Gebrauch von Imitationen. Die Überlieferung dieser Motette im Krasiński-Codex ist ein Unikum. Das Stück scheint auch ein Motto für das Gloria-Credo-Paar zu liefern [16] [17].

Einige der im Codex enthaltenen Kompositionen sind sicherlich Kontrafakturen (d. h. entlehnte Kompositionen mit neuen lateinischen Texten). Glücklicherweise kennen wir die Quelle für das Cantio *Virginem mire pulchritudinis* [5] – die bekannte französische Ballade *En descort*. Wir rundeten dieses Stück mit zwei instrumentalen Bearbeitungen dieser Komposition aus berühmten Sammlungen der Instrumentalmusik ab, dem Faenza Codex [6] und dem Buxheimer Orgelbuch [4]. Ihr kunstvoller Stil bildet einen interessanten Kontrast zur Schlichtheit der beiden textlosen Stücke in unserem Manuskript [10] [14]. Wahrscheinlich handelt es sich um Instrumentalversionen liturgischer Werke. Für das textlose Magnificat haben wir versucht, die vollständige Fassung mit Hilfe der *Alternatim*-Technik zu rekonstruieren, indem wir die gesungenen (Choral) und instrumentalen Abschnitte abwechselnd verwendeten.

CD 2 · Über das Programm

Dieses Album präsentiert höfische Lieder zum Lob des neuen polnischen Königshauses mit dem König Władysław Jagiełło und der Königin Zofia Holszańska und ihren beiden Söhnen als Hauptdarsteller. In Liedern über die „goldene Stadt“ Krakau, den Königssitz der Jagiellonen-Dynastie, wird das pulsierende Leben dieser mittelalterlichen Stadt beschrieben [1]. Zwei weitere Kompositionen schildern die politischen Triumphe der Machthaber und preisen die Geburt der königlichen Thronfolger: *Hystorigraphi aciem* für Prinz Kazimierz [3] und das rekonstruierte Unicum *Nitor inclite claredinis* für den zukünftigen König Władysław III. Warneńczyk [5].

Auch Lobgesänge auf den Schutzpatron der Stadt und des ganzen Landes, den heiligen Stanislaus, dürfen hier nicht fehlen. Da der Text des *Pastor gregis* von Nicolaus de Ostrorog (Mikołaj Ostroróg) nur fragmentarisch überliefert ist, musste er hier rekonstruiert werden, um die vollständige Geschichte des Martyriums und des Ruhms des Heiligen zu erzählen [14]. Das musikalische

Material dieses Satzes bildete die Grundlage für eine virtuose Intavolierung im Stil des Faenza Kodex [12]. Einige andere Instrumentalstücke, die auf Fiedeln, Harfe, Laute und Quinterne gespielt werden, sind textlose Kompositionen [18] oder ausgeschmückte Fassungen der im Krasieński-Manuskript erhaltenen Vokalstücke [4] [8]. Auf diesem Album erklingt auch das Clavisymbalum [2] [6] – das Instrument eines gewissen Nicolaus, des Hofmusikers von Königin Zofia, der oft mit dem Komponisten Nicolaus de Radom in Verbindung gebracht wird.

Das berühmte Studentenlied *Breve regnum* kehrt in zwei Versionen wieder – als Rondeau [7] und als Virelai [19], um verschiedene mögliche Interpretationen seiner im Manuskript unklaren Form zu zeigen. Mehrere der hier vorgestellten liturgischen Stücke sind Unica von Nicolaus de Radom [15] [17], Nicolaus de Ostrorog [11] und einigen anonymen Komponisten [9] [10]. Diese Vertonungen zeugen von der künstlerischen Kreativität der lokalen Komponisten.

CD 3 · Über das Programm

Das dritte Album bietet einen Einblick in einige Werke ausländischer Komponisten, die im Krasiński-Codex enthalten sind. Magister Egardus (14./15. Jahrhundert) war ein flämischer Komponist, dessen Werke jedoch fast ausschließlich in norditalienischen Manuskripten zu finden sind. Der Krasiński Codex enthält eine seiner Gloria-Vertonungen [8], die sich durch einen maßvollen Einsatz von Imitationen und eine konsequente Textunterlegung in allen drei Stimmen auszeichnet. Estienne Grossin (15. Jahrhundert) war ein Zeitgenosse von Guillaume Dufay und an der Kathedrale Notre-Dame in Paris tätig. Seine drei hier vorgestellten Messvertonungen sind sehr unterschiedlich. Das majestätische dreistimmige Kyrie im Fauxbourdon (welcher allerdings improvisiert werden muss, da er im Manuskript nur mit einer Abkürzung angegeben ist) alterniert hier mit einem Choral aus einer spätmittelalterlichen Krakauer Quelle [15]. Das auf einem isorhythmischen Tenor aufgebaute Gloria ist ein ausgewogener Satz mit viel kompositorischer Eleganz [16], und das farbenfrohe Credo zeichnet sich durch eine lebhafte Erzählung aus [18]. Antonio Zachara da Teramo war Komponist, Sänger und päpstlicher Sekretär. Er schrieb sowohl weltliche als auch geistliche Vokalmusik, darunter zahlreiche Gloria-Credo-Messensatzpaare. Die hier enthaltenen drei- und vierstimmigen Vertonungen, das Gloria *Ad ongni vento* [3] und sein Credo [4], sind unbestrittene Meisterwerke. Schließlich gibt es noch eine Gloria-Vertonung des berühmten Johannes Ciconia [13].

Die aus dem Westen importierten Messfragmente, die von führenden europäischen Komponisten der Zeit geschrieben wurden, werden hier durch mehrere anonyme Vertonungen aus dem Krasiński-Codex ergänzt, die eine viel losere Verbindung zur Liturgie aufweisen. Diese Stücke, die als Motetten oder Cantiones bezeichnet werden können, sind ebenfalls hauptsächlich dem italienischen Stil zuzuordnen, auch wenn sie einen eher populären Charakter haben. Dennoch handelt es sich um interessante Kompositionen mit einem gewissen Grad an Raffinesse, und da sie in keinen anderen Quellen zu finden sind, müssen wir sie als Zeugen für die Musikproduktion und Kreativität im mittelalterlichen Krakau betrachten. Einen besonderen Reiz haben zwei bisher unbekannte liturgische Vertonungen, der Prozessionshymnus zum Palmsonntag *Gloria laus et honor* mit einem zweistimmigen Vers [6] und der dreistimmige Abschnitt *ante prefationem* [20] im retrospektiven polyphonen Stil (beide rekonstruiert) sowie einige nur fragmentarisch aufgezeichnete Werke, die hier für die Aufführung rekonstruiert wurden [2] [7] [9] und noch mehr Abwechslung bringen.

Diese Zusammenstellung lokaler und weithin bekannter importierter Kompositionen spiegelt den internationalen Status der Stadt und den regen kulturellen Austausch zwischen dem Krakauer Hof und anderen Zentren Europas wider.

CD 1		<i>Zusätzliche Quellen:</i> München, Bayerische Staatsbibliothek, Ms. Mus. 3725 (Buxheimer Orgelbuch) [4] Faenza, Biblioteca Comunale, ms. 117 (Codex Faenza) [6] <i>Text-Rekonstruktionen:</i> Agnieszka Budzińska-Bennett [2], Giovanni Cantarini [15]
CD 2		<i>Zusätzliche Quellen:</i> München, Bayerische Staatsbibliothek, Ms. Mus. 3725 (Buxheimer Orgelbuch) [6] Kielce, Bibl. Sem. Duchownego, ms. 1 (graduał wiślicki) [13] <i>Musikalische Rekonstruktionen:</i> Marc Lewon [5] [10] [11] <i>Text-Rekonstruktionen:</i> Agnieszka Budzińska-Bennett [14] <i>Intavolationen:</i> Jane Achtman [12], Elizabeth Rumsey [8], Grace Newcombe [2]
CD 3	<i>Zusätzliche Quellen:</i> <i>Musikalische Rekonstruktionen:</i> <i>Text-Rekonstruktionen:</i> <i>Intavolationen:</i>	Kraków, Biblioteka Klasztoru św. Andrzeja, Ms. 205, 15. Jh. (Choral) [15] Marc Lewon [2] [7] [9], Agnieszka Budzińska-Bennett [6], Niels Berentsen [20] Agnieszka Budzińska-Bennett [2] Grace Newcombe [1]

ENSEMBLE DRAGMA

Mit dem Wort *dragma* wurde im hohen Mittelalter ein wandelbares Notenzeichen bezeichnet, das verschiedene rhythmische Bedeutungen haben konnte. Das Ensemble Dragma widmet sich der Musik des hohen Mittelalters. Dabei erforscht das Ensemble die Schnittstellen zwischen Monodie und Polyphonie, untersucht die Gegensätze und Gemeinsamkeiten von Stimme und Instrument und arbeitet mit starken Solisten im Ensemble. Entsprechend seinem Namen arbeitet es mit originalen Quellen und bleibt bei der Suche nach vergessenen Klängen und Geschichten offen für neue Interpretationen. Das Kernensemble vereint drei renommierte Musikerpersönlichkeiten, Agnieszka Budzińska-Bennett, Jane Achtman und Marc Lewon, die singen, Harfe, Fiedel und Laute spielen. Diese flexible Besetzung erlaubt es, das Repertoire des hohen Mittelalters einem heutigen Publikum lebendig und vielseitig nahezubringen.

Auf die Gründung des Ensembles im Jahr 2012 folgte 2013/2014 eine Tournee in Deutschland, Frankreich und der Schweiz mit dem Programm *Kingdom*

of Heaven, eine Zusammenstellung von Liedern Heinrich Laufenbergs mit Instrumentalstücken seiner Zeit. Eine Einspielung des Programms erschien 2014 beim Label Ramée und wurde unmittelbar darauf mit einem *diapason découverte* prämiert. 2017 konzipierte das Ensemble das interdisziplinäre Programm *Song of Beasts* mit animierten Bildern, Texten und Musik, welches schweizweit und international auf Resonanz stieß (5 Diapason) und 2020 als Doppel-CD/DVD beim Label Ramée erschien. 2021 erfolgte eine Tournee des Ensembles mit dem Programm *Musikalische Delikatessen* mit Musik des Spätmittelalters und der Renaissance und mit den zur Aufführung passenden Leckerbissen nach historischen Rezepten.

Mit dem Krasinski Codex wagte sich das Ensemble Dragma 2023/2024 nun an sein bisher größtes Projekt, eine Gesamtaufnahme und Edition von (sowie schweizweite Tournee mit) Perlen polnischer Musik des Spätmittelalters.

www.dragma.ch

ENSEMBLE PEREGRINA

Das Ensemble Peregrina, das von der polnisch-schweizerischen Sängerin und Musikwissenschaftlerin Agnieszka Budzińska-Bennett in Basel gegründet wurde, erforscht und interpretiert geistliche und weltliche Musik des Mittelalters. Das Ensemble hat dreizehn international gefeierte Alben veröffentlicht (u.a. ECHO-KLASSIK 2009 und ICMA 2019) und trat bei zahlreichen renommierten Festivals in Europa und den USA auf.

Interpretation und Stil von Peregrina orientieren sich an den originalen Quellenmaterialien und Traktaten sowie an jüngster musikwissenschaftlicher und historischer Forschung. Das Ensemble

strebt in seiner Aufführungspraxis größtmögliche Nähe zu den Quellen an, ohne dabei stimmliche Balance und Klangs Schönheit zu opfern.

Der Name Peregrina, die Umherziehende, spielt auf den Musik- und Ideentransfer im mittelalterlichen Europa an, gleichzeitig aber reflektiert er auch die persönlichen Reisen der Sängerinnen selbst. Die Ensemblemitglieder, die aus Polen, Finnland, Frankreich Großbritannien und der Schweiz stammen, erreichen durch ihre unterschiedliche Herkunft ein dynamisches Gleichgewicht und machen durch ihr gemeinsames Musizieren die Interaktion und die Konvergenzen von Kulturen und Geschichten in der von ihnen aufgeführten Musik erlebbar.

www.peregrina.ch

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT – *Sängerin, Harfenistin und Musikwissenschaftlerin*

REMA-Nominee für den „Ambassador of the Year 2022“. Nominiert für den jährlichen Public Media Award 2021. Zweimal für den Passport Award der Wochenzeitung „Polityka“ nominiert (2012 und 2013).

Sie studierte zuerst Klavier und Musikwissenschaft (Universität Posen, Dokortitel 2010). Sie schloss ein Gesangsaufbaustudium an der Schola Cantorum Basiliensis ab (Dominique Vellard, Richard Levitt, Evelyn Tubb). Außerdem studierte sie Gesangstechnik und Interpretation bei Künstlern wie Emma Kirkby, Benjamin Bagby, Anthony Rooley und Stefan Haselhoff.

Sie ist künstlerische Leiterin des auf mittelalterliche Musik spezialisierten Ensemble Peregrina mit dreizehn von der internationalen Kritik gefeierten Alben (ECHO-KLASSIK 2009, ICMA 2019). Von 2016 bis 2022 leitete sie den Chor des Polnischen Rundfunks und nahm die gesamten Psalmen von Mikołaj Gomółka auf (10 CDs); auch eine Gesamtaufnahme der Werke von Waław von Szamotuły erschien unter ihrer Leitung. Die Künstlerin konzertiert in ganz Europa, den USA und China und hat 41 Alben veröffentlicht

(Raumklang, Glossa, Ramée, Brilliant Classics usw.), für die sie sechs ICMA-Nominierungen, drei 5 Diapason und sechs Fryderyk-Nominierungen erhielt.

In den Jahren 2011–2013 gehört Agnieszka Budzińska-Bennett der Forschungsabteilung der Schola Cantorum Basiliensis an, wo sie auch Musikgeschichte (2016–2017) und Gesang (2018–2019) unterrichtete. Sie unterrichtete Gregorianischen Gesang und Musikgeschichte an der Musikhochschule Trossingen in Deutschland (2013–2015). Von 2020 bis 2022 war sie am Musikwissenschaftlichen Seminar der Uni Freiburg tätig. Ihre weitere pädagogische und akademische Arbeit umfasst auch Gastvorlesungen zur Alten Musik und Meisterkurse in Europa und den USA.

Agnieszka Budzińska-Bennett ist Autorin zahlreicher Artikel (Early Music, Basler Jahrbuch für Historische Musikpraxis, etc.) und des Buches *Subtilitas. Hörbare und unhörbare Aspekte der Motette der ars antiqua* (Poznań 2012).

2019 wurde sie mit zwei staatlichen Medaillen für Verdienste um die polnische Kultur ausgezeichnet.

CD I REGINA GLORIOSA

PIEŚNI MARYJNE ZE ŚREDNIOWIECZNEGO KRAKOWA
MARIAN SONGS FROM MEDIEVAL CRACOW
MARIANISCHE LIEDER AUS DEM MITTELALTERLICHEN KRAKAU

Teksty pieśni • Song Texts • Liedtexte

1

[LAT]

[PL]

[EN]

[DE]

1

Salve thronus Trinitatis
Maria
archa late claritatis
pax quieta
celi meta
imploramus
nostras mentes
languescentes
respice.

Witaj tronie Trójcy Świętej
o Maryjo
arko wszechogarniającej światłości
cichy pokoju
niebios bramo
prosim, abyś
na umysły nasze
osłabione
zważyła.

Hail, throne of the Trinity
O Mary
O ark of all-embracing light
O quiet peace
O end of heaven
We implore thee
Our minds
Languishing
To consider.

Sei begrüßt, Thron der Dreifaltigkeit,
oh Maria,
oh universale Arche des Lichts,
oh stiller Friede,
oh Ende des Himmels.
Wir flehen dich an,
unser Gemüt
sehnsüchtig
zu betrachten.

In hoc festo corde mesto
promere,
matrem Deo collaudare,
ut dignetur
filiolum
deprecare,
ut det pacem
iam veracem
populo.

W dzień świąteczny z sercem smutnym
godnym bądź,
by wychwalać Matkę Boską
by raczyła
u syneczka
wykołatać,
by dał pokój
już prawdziwy
ludowi.

On this feast day with heart mournful
Be thou worthy
God's own mother to extol
That she deign
Her son beloved
To entreat
That he give peace
Now truthful
To the people.

An diesem Festtag – mit trauerndem Herzen –
sei du würdig,
Gottes eigene Mutter zu preisen,
dass sie sich herabließ,
ihren geliebten Sohn
zu bitten,
dass er Frieden gebe
nun wahrhaftig
dem Volk.

2

Maria en mitissima
proli sue gratissima
sub lege quam ratissima
templo presentavit

Oto Maria najpokorniejsza,
swemu dzieciątku najmilsza,
zgodnie z iście boskim prawem
w świątyni je ofiarowała.

Mary, lo, most meek and gentle
To her son most kind and gracious,
Under law divine most perfect
Him to the temple hath presented.

Maria, siehe, die sanftmütigste und mildeste,
zu ihrem Sohn höchst gütig und gnädig,
unter göttlichem Gesetz höchst vollkommen,
hat ihn im Tempel dargestellt.

Vir virtute consummatus
vir iustus, vir honoratus,
totus Deo dedicatus
vero exultavit.

Mąż o doskonałej cnocie
mąż szlachetny, mąż honoru
Bogu cały poświęcony
Szczерze się uradował.

The man of consummate virtue
Man of justice, man of honor,
To God wholly dedicated,
Truly hath exulted.

Der Mann von vollendeter Tugend,
Mann der Gerechtigkeit, Mann der Ehre,
Gott gänzlich geweiht,
hat wahrlich gejubelt.

[LAT]

Alituum duplis donis
ulnis fertur Symeonis
in altari Salomonis
reponitur parvulus.

Matri proli prophetatur
quia pena demum datur
dum pro nobis ymolatur
ara crucis Dominus.

[PL]

Na podwójnych ofiar skrzydłach
niesione przez Symeona
na ołtarzu Salomona
składa się dzieciątko.

Wieszczy się dziecięcia matce
iż jej losem jest cierpienie
kiedy za nas złożon będzie
na ołtarzu krzyża Pan.

[EN]

On the wings of twofold offerings
Carried in the arms of Simeon
On the altar built by Solomon
Is the infant laid.

To his mother it is prophesied
That in the end her lot is pain
When for us the Lord is offered
On the altar of the cross.

[DE]

Auf den Flügeln der zweifachen Gaben,
getragen in den Armen Simeons,
auf den von Salomo erbauten Altar
wurde das Kindlein gelegt.

Seiner Mutter ist geweissagt worden,
dass am Ende ihr Los Schmerz sein würde,
wenn der Herr für uns geopfert wird
auf dem Altar des Kreuzes.

[3]

Magnificat anima mea Dominum.
Et exultavit spiritus meus
in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancille sue
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est
et sanctum nomen eius.
Et misericordia eius a progenie
in progenies timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo
dispersit superbos
mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bonis
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum
recordatus misericordie sue.
Sicut locutus est ad patres nostros
Abraham et semini eius in secula.
Gloria Patri, et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio
et nunc et semper
et in secula seculorum. Amen.

Wielbi dusza moja Pana
i raduje się duch mój
w Bogu, Zbawicielu moim.
Bo wejrzał na uniżenie swojej Służebnicy.
Oto bowiem odtąd błogosławić mnie będą
wszystkie pokolenia.
Gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny,
a Jego imię jest święte.
Jego miłosierdzie z pokolenia na pokolenie nad tymi,
którzy się Go boją.
Okazał moc swego ramienia,
rozproszył pyszniących się
zamyśłami serc swoich.
Strącił władców z tronu,
a wywyżzył pokornych.
Głodnych nasycił dobrami,
a bogatych z niczym odprowadził.
Ujął się za swoim sługą, Izraelem,
pomny na swe miłosierdzie,
Jak obiecał naszym ojcom,
Abrahamowi i jego potomstwu na wieki.
Chwała Ojcu i Synowi,
i Duchowi Świętemu.
Jak była na początku,
teraz i zawsze,
i na wieki wieków. Amen.

My soul doth magnify the Lord
and my spirit hath rejoiced
in God my Saviour.
For he hath regarded the lowliness of his
handmaiden. For behold, from henceforth
all generations shall call me blessed.
For he that is mighty hath magnified me,
and holy is his Name.
And his mercy is on them that fear him
throughout all generations.
He hath shewed strength with his arm,
he hath scattered the proud
in the imagination of their hearts.
He hath put down the mighty from their seat
and hath exalted the humble and meek.
He hath filled the hungry with good things.
And the rich he hath sent empty away.
He remembering his mercy hath holpen
his servant Israel.
As he promised to our forefathers
Abraham, and his seed forever.
Glory be to the Father, and to the Son,
and to the Holy Spirit,
As it was in the beginning,
is now, and ever shall be,
world without end. Amen.

Meine Seele preist den Herrn,
und mein Geist frohlockt
in Gott, meinem Heiland.
Denn er hat die Niedrigkeit seiner Magd beachtet.
Denn siehe, von nun an werden mich
alle Geschlechter gesegnet nennen.
Denn er, der mächtig ist, hat mich erhöht,
und heilig ist sein Name,
und seine Barmherzigkeit ist über denen,
die ihn fürchten durch alle Geschlechter.
Er hat Stärke bewiesen mit seinem Arm,
er hat die Stolzen zertrümmert
in der Einbildung ihres Herzens.
Er hat die Mächtigen von ihrem Stuhl gestürzt
und die Demütigen und Sanftmütigen erhöht.
Die Hungrigen hat er mit guten Dingen gesättigt
und die Reichen leer ausgehen lassen.
Er gedenkt an seine Barmherzigkeit
und hilft seinem Knecht Israel,
wie er es unseren Vorvätern verheißen hat,
Abraham und seinem Samen, für immer.
Ehre sei dem Vater und dem Sohn
und den Heiligen Geist,
wie es im Anfang war,
so ist es jetzt und wird immer sein,
in alle Ewigkeit. Amen.

[LAT]

[PL]

[EN]

[DE]

[5]

Virginem mire pulcritudinis
sole illustratam
ac matrem summi luminis
pro regali progeie natam
prophetis olim predicatam
collaudemus canticorum melodia
dulcique cum symphonia,
cum cythara prosodia.
Casta Maria
cum prole pia
ac preclarissima
Jesu qui es vera via.

Quem presentaverat Simeon
in ulnis altari dominico
hic post modum hosti iniquo
predam abstulit
et die quadragesima
in celum tulit
discipulos elegit
quos quadriferiali
instruit officio.

O benedicta es
inter mulieres
plena gracia
propicia
ferens tutamen
sis consolamen
ut cum celicolis
in eternum psallamus. Amen.

Dziewicę o cudownej piękności
słońcem rozświetloną
matkę światła najwyższego
z królewskiego rodu zrodzoną,
przez proroków ogłoszoną,
wspólnie chwalmy pieśni melodią
słodką symfonią,
z cytry prozodią.
O czysta Mario
z dziecięciem pobożnym
i przesławnym, Jezusem,
który jest prawdziwą drogą.

Którego ofiarował Symeon
w ramionach swych na ołtarzu Pańskim
który potem złemu wrogowi
wyrwał zdobycze
i w czterdziestym dniu
do niebios wstąpił
uczniów wybrał
których czworodzielnego
oficjum nauczał.

O błogosławionaś
między niewiastami
łaskiś pełna
miłosierna
obronę niosąca
bądź pocieszeniem
byśmy z zastępami niebios
wiecznie psalmy śpiewali. Amen.

The virgin of uncommon pulchritude
By the sun illumined
And mother of the highest light
Of royal birth and lineage descended
By prophets of old times proclaimed
Let us extol with anthems making melody
Joined by the sweetest symphony
And by the lyre's prosody.
Mary, chaste and pure
With thy son pious
And of all most noble
Jesus, who is the true way.

He whom Simeon had in his arms
Presented to the altar of the Lord
Who then from the evil enemy
Snatched the spoils away
And was upon the fortieth day
To heaven carried
And disciples selected
To whom he gave instruction
In the fourfold office.

O blessed art thou
Among women
Full of grace
And mercy
Bearing protection
Be our consolation
That with heaven's company
We may sing psalms eternally. Amen.

Die Jungfrau von ungewöhnlicher Schönheit,
von der Sonne erleuchtet
und Mutter des höchsten Lichtes,
von königlicher Geburt und Abstammung,
von Propheten aus alten Zeiten verkündet:
Lasst uns sie preisen mit den Melodien der Loblieder,
verbunden mit der süßesten Harmonie
und mit der Leier Prosodie.
Maria, keusch und rein,
mit deinem Sohn, fromm
und von allen am edelsten –
Jesus, der der wahre Weg ist.

Er, den Simeon in seinen Armen hielt,
dem Altar des Herrn dargeboten,
der dann dem bösen Feind
die Beute entrissen hat
und wurde am vierzigsten Tag
in den Himmel getragen,
und hat Jünger auserwählt,
die er unterwies
im vierfachen Amt.

Oh, gesegnet bist du
unter den Frauen,
voller Gnade
und Barmherzigkeit.
Du Schutztragende,
sei unser Trost,
dass wir mit des Himmels Gemeinschaft
Psalmen singen können in Ewigkeit. Amen.

[7]

Gloria in excelsis Deo.
Et in terra pax hominibus
bone voluntatis.
Laudamus te.
Benedicimus te.

Chwała na wysokości Bogu,
a na ziemi pokój
ludziom dobrej woli.
Chwalimy Cię.
Błogosławimy Cię.

Glory to God in the highest,
and on earth peace
to people of good will.
We praise you,
we bless you,

Ehre sei Gott in der Höhe
und auf Erden Friede
den Menschen guten Willens.
Wir loben dich,
wir preisen dich,

[LAT]

Adoramus te.
 Glorificamus te.
 Gracias agimus tibi
 propter magnam gloriam tuam.
 Domine Deus, Rex celestis,
 Deus pater omnipotens.
 Domine Fili unigenite,
 Ihesu Criste.
 Domine Deus, Agnus Dei,
 Filius Patris.
 Qui tollis peccata mundi
 miserere nobis.
 Qui tollis peccata mundi,
 suscipe deprecationem nostram.
 Qui sedes ad dexteram Patris,
 miserere nobis.
 Quoniam tu solus sanctus.
 Tu solus Dominus.
 Tu solus Altissimus
*Maria tripartitum armonice
 clangimus tis*
 Ihesu Criste.
 Cum Sancto Spiritu
 in gloria Dei Patris. Amen.

[PL]

Wielbimy Cię.
 Wysławiamy Cię.
 Dzięki Ci składamy,
 bo wielka jest chwała Twoja.
 Panie, Boże, królu nieba,
 Boże, Ojcie wszechmogący.
 Panie Synu Jednorodzony,
 Jezu Chryste.
 Panie Boże, Baranku Boży,
 Synu Ojca.
 Który gładzisz grzechy świata,
 zmiłuj się nad nami.
 Który gładzisz grzechy świata,
 przyjm błaganie nasze.
 Który siedzisz po prawicy Ojca,
 zmiłuj się nad nami.
 Albowiem tylko Tyś jest święty.
 Tylko Tyś jest Panem.
 Tylko Tyś Najwyższy,
*Maryjo, w harmonijnym trygłosie
 śpiewamy Tobie*
 Jezu Chryste,
 z Duchem Świętym
 w chwale Boga Ojca. Amen.

[EN]

we adore you,
 we glorify you,
 we give you thanks
 for your great glory,
 Lord God, heavenly King,
 O God almighty Father.
 Lord Jesus Christ,
 Only Begotten Son,
 Lord God, Lamb of God,
 Son of The Father,
 you take away the sins of the world,
 have mercy on us;
 you take away the sins of the world,
 receive our prayer;
 you are seated at the right hand of the Father,
 have mercy on us.
 For you alone are the Holy One,
 you alone are the Lord,
 you alone are the Most High,
*Maria, with three-part harmony
 we sing to Thee*
 Jesus Christ,
 with the Holy Spirit,
 in the glory of God the Father. Amen.

[DE]

wir beten dich an,
 wir verherrlichen dich,
 wir danken dir
 für deine große Herrlichkeit,
 Herr Gott, himmlischer König,
 oh Gott, allmächtiger Vater.
 Herr Jesus Christus,
 eingeborener Sohn,
 Herr Gott, Lamm Gottes,
 Sohn des Vaters,
 der du hinwegnimmst die Sünden der Welt,
 erbarme dich unser;
 der du hinwegnimmst die Sünden der Welt,
 nimm unser Gebet an;
 der du sitzt zur Rechten des Vaters,
 erbarme dich unser.
 Denn du allein bist der Heilige,
 du allein bist der Herr,
 du allein bist der Allerhöchste,
 – *Maria, mit dreistimmigem Gesang
 singen wir zu Dir –*,
 Jesus Christus,
 mit dem Heiligen Geist,
 in der Herrlichkeit Gottes des Vaters. Amen.

1

[8]

Alleluia. V. Gaude mater genitrix,
 virgo immaculata.

Alleluja. Raduj się, Matko-Rodzicielko,
 Dziewico niepokalana.

Alleluia. Rejoice, Mother-Birthright,
 Immaculate Virgin.

Halleluja. Freue dich, Mutter-Schöpferin,
 unbefleckte Jungfrau.

[9]

Credo in unum Deum,
 Patrem omnipotentem,
 factorem celi et terre,
 visibilium omnium,
 et invisibilium.
 Et in unum Dominum
 Ihesum Christum,
 Filium Dei unigenitum.

Wierzę w jednego Boga,
 Ojca Wszechmogącego,
 Stworzyciela nieba i ziemi,
 wszystkich rzeczy widzialnych
 i niewidzialnych.
 I w jednego Pana
 Jezusa Chrystusa,
 Syna Bożego Jednorodzonego,

I believe in one God,
 the Father almighty,
 maker of heaven and earth,
 of all things visible
 and invisible.
 I believe in one Lord,
 Jesus Christ,
 the only Begotten Son of God,

Ich glaube an einen Gott,
 den allmächtigen Vater,
 Schöpfer des Himmels und der Erde,
 von allem Sichtbaren
 und Unsichtbaren.
 Ich glaube an einen Herrn,
 Jesus Christus,
 den eingeborenen Sohn Gottes,

[LAT]

Et ex Patre natum
ante omnia secula.

Deum de Deo,
lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero.
Genitum, non factum,
consubstantialem Patri:
per quem omnia facta sunt.

Qui propter nos homines,
et propter nostram salutem
descendit de celis.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto
ex Maria Virgine.
Et homo factus est.
Crucifixus etiam pro nobis:
sub Pontio Pilato
passus, et sepultus est.

Et resurrexit tertia die,
secundum Scripturas.
Et ascendit in celum:
sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos:
cuius regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum Dominum,
et vivificantem:
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio
simul adoratur, et conglorificatur:
qui locutus est per Prophetas.

Et unam sanctam catholicam
et apostolicam Ecclesiam.
Confiteor unum baptismum
in remissionem peccatorum.

[PL]

który z Ojca jest zrodzony
przed wszystkimi wiekami.

Bóg z Boga,
Światłość ze Światłości,
Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego.
Zrodzony, a nie stworzony,
współistotny Ojcu,
a przez Niego wszystko się stało.

On to dla nas ludzi
i dla naszego zbawienia
zstąpił z nieba.
I za sprawę Ducha Świętego
przyjął ciało z Maryi Dziewicy
i stał się człowiekiem.
Ukrzyżowany również za nas
pod Poncjuszem Piłatem
został umęczony i pogrzebany.

I zmartwychwstał dnia trzeciego,
jak oznajmia Pismo.
I wstąpił do nieba,
siedzi po prawicy Ojca.
I powtórnie przyjdzie w chwale
sądzić żywych i umarłych,
a królestwu Jego nie będzie końca.

Wierzę w Ducha Świętego,
Pana i Ożywiciela,
który od Ojca i Syna pochodzi.
Który z Ojcem i Synem
wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę
który mówił przez Proroków.

Wierzę w jeden, święty, powszechny
i apostołski Kościół.
Wyznaję jeden chrzest
na odpuszczenie grzechów.

[EN]

born of the Father
before all ages.

God from God,
Light from Light,
true God from true God,
begotten, not made,
consubstantial with the Father;
through him all things were made.

For us men
and for our salvation
he came down from heaven,
and by the Holy Spirit
was incarnate of the Virgin Mary,
and became man.
For our sake he was crucified
under Pontius Pilate,
he suffered death and was buried.

And rose again on the third day
in accordance with the Scriptures.
He ascended into heaven
and is seated at the right hand of the Father.
He will come again in glory
to judge the living and the dead
and his kingdom will have no end.

I believe in the Holy Spirit,
the Lord, the giver of life,
who proceeds from the Father and the Son,
who with the Father and the Son
is adored and glorified,
who has spoken through the prophets.

I believe in one, holy, catholic,
and apostolic Church.
I confess one baptism
for the forgiveness of sins

[DE]

geboren vom Vater
vor aller Zeit.

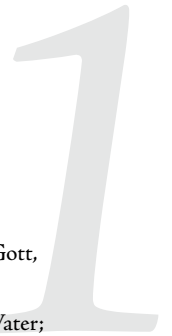
Gott von Gott,
Licht von Licht,
wahrer Gott von wahrem Gott,
gezeugt, nicht gemacht,
wesensverwand mit dem Vater;
durch ihn ist alles geschaffen worden.

Für uns Menschen
und zu unserer Errettung
ist er vom Himmel herabgestiegen,
und durch den Heiligen Geist
Fleisch geworden von der Jungfrau Maria
und ist Mensch geworden.
Um unsertwillen wurde er gekreuzigt
unter Pontius Pilatus,
er litt den Tod und wurde begraben.

Und ist auferstanden am dritten Tag
in Übereinstimmung mit der Heiligen Schrift.
Er ist aufgefahren in den Himmel
und sitzt nun zur Rechten des Vaters.
Er wird in Herrlichkeit wiederkommen
um zu richten die Lebenden und die Toten,
und sein Reich wird kein Ende haben.

Ich glaube an den Heiligen Geist,
den Herrn, den Spender des Lebens,
der von dem Vater und dem Sohn ausgeht,
der mit dem Vater und dem Sohn
angebetet und verherrlicht wird,
der durch die Propheten gesprochen hat.

Ich glaube an die eine, heilige, katholische,
und apostolische Kirche.
Ich bekenne die eine Taufe
zur Vergebung der Sünden

[LAT]

Et expecto
resurreccionem mortuorum.
Et vitam venturi seculi. Amen.

[PL]

I oczekuję wskrzeszenia umarłych
i życia wiecznego
w przyszłym świecie. Amen.

[EN]

and I look forward
to the resurrection of the dead
and the life of the world to come. Amen.

[DE]

und ich erwarte
auf die Auferstehung der Toten
und das Leben der kommenden Welt. Amen.

[11]

Ave mater summi nati
ave salus desolati
peccatoris spes Maria
vite datrix lux in via.
Ave dulcis consolatrix
peccatorum reformatrix.
Quia cuncta preamavit
per te pya reformavit.
Naturam nostram labilem
cum te matrem amabilem,
sacro fructu insinuit
ipse lac tuum sustinuit

Witaj matko najwyższego,
witaj ratunku samotnych,
grzeszników nadziejo, Mario,
życia dawczyni, światło na drodze.
Witaj łagodnych pocieszycielko
grzeszników odnowicielko.
Bowiem wszystkich nas ukochał,
przez Cię, pobożna, odnowił
naszą naturę upadłą,
skoro w ciebie, matkę ukochaną,
jako święty owoc wniknął,
a twe mleko go karmiło.

Hail O mother of the highest
Hail O healer of the desolate
O Mary hope of sinners
Life-giving light unto our way
Hail, of the gentle Consolatrix
And of sinners Reformatrix.
For he all with love excelling
By thy merits hath reformed
Our inconstant fallen nature
By thee, O most lovely mother
As the sacred fruit he entered
Him it was thy milk sustained

Gegrüßt seist du, Mutter des Höchsten!
Gegrüßt seist du, Heilerin der Trostlosen,
oh Maria, Hoffnung der Sünder,
lebensspendendes Licht für unseren Weg!
Gegrüßet seist du, der Sanften Trösterin
und der Sünder Reformerin!
Denn er, der alles mit Liebe übertrifft,
hat durch deine Verdienste erneuert
unser unbeständiges, gefallenenes Wesen.
In dich, oh lieblichste Mutter,
ist er als die heilige Frucht eingegangen.
Er war es, der deine Milch empfing

In sui patris gremio
ut tui pasta premio.
Plebem suam sacciet
et solamen cunctis daret
per dulcem adiutricem
suam sanctam genitricem.

Na swojego ojca łonie,
z strawą twą jako nagrodą,
Ażeby swój lud nakarmił
i dał pocieszenie wszystkim
poprzez pomocnicę słodką
swoją rodzicielkę świętą.

In the bosom of his father
With thy food as a reward
That his people he might nourish
And to all he might give solace
By the gentle handmaid Mary
His most holy genitrix.

am Busen seines Vaters
mit deiner Nahrung als Lohn,
auf dass er sein Volk ernähren könne
und allen Trost spenden
durch die sanfte Magd Maria,
seine heiligste Schöpferin.

Ergo clemens et benignAmen
ut sis nostri consolamen
in qualibet angustia
dolore et tristitia
nam in tua fide grata
nostra spes est confirmata.

Więc łagodna i łaskawaAmen
obyś była pociechAmen
w jakiegokolwiek naszej trosce
zasmuceniu czy udręce
w twojej bowiem wiernej łasce
nam nadzieja się potwierdza.

Wherefore, clement and benignAment
May thou be our consolamenta
In whatever straits and hardships
Pain and anguish, grief and sorrow
For in thy dear faith most precious
Our hope findeth confirmation.

Darum, Sanftmütige und Gütige,
mögest du unser Trost sein
in allen Nöten und Bedrängnissen,
Schmerz und Angst, Trauer und Kummer,
denn in deinem lieben Glauben, dem kostbarsten,
findet unsere Hoffnung Bestätigung.

[12]

Maria amplioribus
maiestatis muneribus
enituit sublimibus
angelorum principibus
dum naturam splendoribus
amplectatur dextera.

Maria czcigodniejszymi
majestatu zasługami
zabłysnęła wśród najwyższych
książąt władnych nad anioły
by naturę z jej splendorem
ogarnęła prawicą.

Mary by her more abundant
Gifts of majesty and favors
Hath shone out to highest heaven
To the princes of the angels
That the nature of her splendors
They might then esteem aright.

Maria: Durch ihre reichhaltigeren
Gaben der Majestät und der Gnade
leuchtete sie bis zum höchsten Himmel –
zu den Fürsten der Engel,
auf dass diese das Wesen ihrer Herrlichkeit
dann recht zu schätzen wüssten

[LAT]

Munificis preconiis,
angelicis eloquiis
collaudate pulcrum natam,
iam assumptam et beatam,
corregnantem filio.

[PL]

Przeszczodrymi pochwałami,
anielskimi też mowami,
współ chwalcie piękną córkę,
już wniebowziętą i błogosławioną,
współregentkę synowi.

[EN]

With abounding celebrations
With angelic utterances,
Highly praise the one born beauteous
Taken up to heaven and blessed,
Now co-regent with her son.

[DE]

und mit überschwänglichen Festen
und engelhaften Reden
die Schöngelborene hoch loben,
welche, in den Himmel aufgenommen und gesegnet,
jetzt mit ihrem Sohn regiert.

[13]

Ave mater o Maria
pietatis tota pia
sine te non erat via
deploranti seculo

Zdrowaś matko, o Maryjo,
pełna miłosiernej łaski,
bez Ciebie nie było drogi
dla zrozpaczonego świata.

Hail, O thou our mother Mary
In thy piety all pious
There would be no way without thee
For the brokenhearted world.

Gegrüßt seist du, oh Maria, Mutter
der Frömmigkeit aller Frommen!
Ohne dich gäbe es keinen Weg
für die Welt mit ihrem gebrochenen Herzen.

O Maria tu solaris
micans Phebus, stella maris,
Cristo rege collocaris,
quem portasti utero.

O Maryjo, ty słoneczny
lśniący Febusie, gwiazdo morza,
z Chrystusem-królem tronujesz,
którego nosiłaś w łonie.

Thou, O Mary, art the solar
Bright Phoebus, star of the sea,
Thou with Christ the King art seated,
Whom thou barest in thy womb.

Du, oh Maria, bist der Sonnen
heller Phöbus, der Stern des Meeres.
Du sitzt neben Christus, dem König,
den du in deinem Schoß getragen hast.

Gratia tu nobis data
quam fidelis advocata
celi thronis est prelata
in eterno solio.

Z łaski boskiej tyś nam dana,
tyś orędowniczka wierna,
na tron niebios wyniesiona
wiecznie panująca.

Grace art thou unto us given
Who as faithful Advocatrix
Art by heavenly thrones exalted
In thine everlasting seat.

Eine Gnade, dass du uns gegeben bist
als treue Fürsprecherin,
durch himmlische Throne erhöht
in deinem ewigen Sitz.

Plena dulci medicina,
tu protegens a ruina,
tu es portus, tu carina
in omni periculo.

Pełna słodkiego lekarstwa,
tyś obroną przed upadkiem,
tyś jest portem, tyś okrętem
w niebezpieczeństwie wszelkim.

Full of sweetest medicine,
Thou protectest us from ruin,
Thou the port, thou art the keel
In all kinds of perils.

Voller süßester Arznei
bewahrst du uns vor dem Verderben.
Du bist der Hafen, du bist der Kiel
in allen Gefahren.

[15]

Regina gloriosa,
fulgens Christi decora
nativitate rosa,
gratulare.

Królowo pełna chwały,
jaśniejąca świetności
różo Pańskich narodzin
raduj się!

O wondrous queen all glorious,
Shining splendor of the Christ
Rose of the nativity
Exult with joy!

Oh wunderbare und glorreiche Königin,
leuchtender Glanz des Christus,
Rose der Geburt,
jauchze vor Freude!

Presta fulgorem
noxque es obscura,
dum in te nasci
sol dignatur.

Przynieś blask olśniewający
nawet ciemną nocą,
gdyż z ciebie się rodzić
słońce raczy.

Bring thou forth bright radiance
Even if the night be dark,
For in thee to be born
The sun doth deign.

Du bringst hellen Schein hervor
auch wenn die Nacht dunkel ist,
denn in dir geboren zu werden
lässt sich die Sonne herab.

[LAT]

Nescis cruorem
cum paritura
iam ex te pasci
rex dignatur.

O gemma pretiosa
veri solis aurora
et porta generosa
gratulare.

[PL]

Krwi nie zaznajesz
rodząc pociechę
twą strawą się karmić
król już raczy.

O szlachetny klejnocie
istna słońca jutrzeńko
i szczodroblowa bramo
raduj się!

[EN]

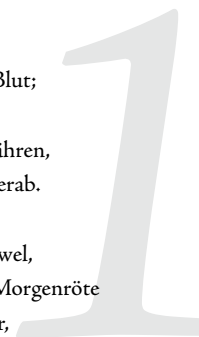
No blood thou knowest
With thy son's bearing
Now from thee to feed
The king doth deign.

O thou jewel most precious
Thou the sun's true aurora
And portal most generous
Exult with joy!

[DE]

Du kennst nicht das Blut;
mit der Geburt,
sich nun von dir zu nähren,
lässt sich der König herab.

Oh, du kostbarstes Juwel,
du der Sonne wahre Morgenröte
und großzügigstes Tor,
jauchze vor Freude!

CD 2 CRACOVIA

PIEŚNI DLA KRAKOWA I KRÓLEWSKIEGO DWORU
SONGS FOR CRACOW AND THE ROYAL HOUSE
LIEDER FÜR KRAKAU UND DAS KÖNIGSHAUS

Teksty pieśni • Song Texts • Liedtexte

[LAT]

1

Cracovia civitas,
te civium unitas,
te cleri pluralitas,
virorum maturitas,
matronarum fecunditas
rerum ornat copia.

Te perfudunt clari fontes
vallo tegunt alti montes,
hic pereunt omnes fontes
summunt dona qui insontes
decoraris gracia.

In te corpus iacet sacrum
Stanislai, patris patrum,
hic thesaurus ingens fratrum,
tu reluces ut theatrum.
Hic regina, mater matrum
despiciens iam baratrum
Hedwigis sumpsit gaudia.

Flos militum strennuorum
in te fulget, cetus morum
hic reperit tristis chorum,
hic fons manat mel amorum
carens flamma odiorum,
scema spernis viciorum,
tu paris tripudia.

[PL]

O krakowski grodzie,
ciebie mieszczan jedność,
ciebie kleru mnogość,
mężów dojrzałość,
mężatek płodność,
obfitość rzeczy przyozdabia.

Z ciebie płyną czyste źródła,
wałem chronią wielkie góry,
tu grzesznicy wszyscy czczą,
tu niewinni dary biorą,
łaską jesteś naznaczony.

W tobie leży ciało święte
Stanisława, ojca ojców,
tu potężny skarbiec braci,
świecisz blaskiem jak w theatrum;
Tu królowa, matka matek
Jadwiga, wzgardzając piekłem
doznała radości nieba.

Kwiat rycerzy najdzielniejszych
i cnót wielość w tobie świeci
Tu kto smutny ażyl znajdzie
tu leje źródło miód miłości
od ognia wolny nienawiści,
wszelką formą grzechu gardzisz,
i zwycięstwa tańce rodzisz.

[EN]

O Krakow, thou royal city,
Thy citizens' unity,
Thy clerics' plurality,
Thy men's maturity,
Their wives' fecundity,
Things abundant thee adorn.

Thou art perfused by clear fountains,
Guarded by walls of high mountains,
Here do perish all the guilty,
Gifts accrue unto the guiltless,
Thou art glorified with grace.

In thee rests the holy body
Of Stanislaus, father of fathers,
Here the treasure of mighty brothers,
Thou resplendest as a theater;
Here Queen Hedwig, mother of mothers,
Now the gates of hell despising
Hath received the joys of heaven.

The flower of warriors vigorous
And of morals in thee shineth
Here the sad a haven findeth
Here the fount love's honey poureth
Lacking in the flame of hatred,
Thou the form of vices scornest,
And begettest victory dances.

[DE]

Oh Krakau, du königliche Stadt,
deiner Bürger Einigkeit,
deiner Kleriker Vielfalt,
deiner Männer Reife,
ihrer Frauen Fruchtbarkeit:
Dinge im Überfluss schmücken dich.

Du bist durchströmt von klaren Quellen,
bewacht von Mauern aus hohen Bergen,
hier gehen alle Schuldigen zugrunde,
Gaben werden den Schuldlosen zuteil:
Du bist mit Gnade verherrlicht.

In dir ruht der heilige Leib
des Stanislaus, des Vaters der Väter,
hier der Schatz der mächtigen Brüder.
Du glänzt wie ein Theater!
Hier hat Königin Hedwig, Mutter der Mütter,
die Pforten der Hölle verachtend,
die Freuden des Himmels empfangen.

Die Blume der starken Kämpfer
und der Sittlichkeit leuchtet in dir.
Hier findet der Traurige Zuflucht,
hier sprudelt der Honig der Liebe
ohne die Flamme des Hasses.
Du verachtest die Untugenden
und befruchtest die Siegestänze.

[LAT]

Tu regine venustatem,
cuius vultus vetustatem
nescit, sola honestatem
ut ver tendens ad estatem,
prefiguratur maiestatem;
intueris puritatem,
preclara palacia.

Quam agmina puellarum
astant pulcre consortarum;
si quis ferat cor amarum
et inspectet valde parum
totam formam specierum,
mox resumat cor sincerum
et intrat solacia.

Phebus stellis constipatur,
duobus natis recreatur
Wladislaus primus fatur,
Kazimirus alter datur,
summus parens collaudatur,
pater Deo commendatur
et inclita Zophia.

Consolentur corda mesta
que abs prole sunt congesta;
concrepemus leta festa,
Wladislai quod ex testa
nostro evo sunt digesta
stirps preclara et honesta,
futuris solacia.

Rerum primus conservator,
carismatum qui es dator,
ens encium et plasmator,
collapsorum restaurator,
supplex oro te peccator:
esto nostri adamator,
da letari patria.
Alleluia

[PL]

Ty to widzisz wdzięk królowej,
której oblicze nie krzyczy zna
starości, jedynie prawość
jak wiosna do lata dążąca,
zapowiada jej dostojność;
ty spoglądasz na jej czystość
tudzież sławne jej pałace.

Jak dziewczęta w korowodzie
stoją pięknie w swych szeregach;
jak kto nosi w sercu gorycz
i przez moment kontempluje
całą gamę ich piękności,
wnet odzyska serce szczere
i odnajdzie pocieszenie.

Febus spowity gwiazdami
w dwóch synach się odrodził
Władysław rodzony pierwszy,
Kazimierz następny dany.
Najwyższego ojca czczono,
Bogu powierzono ojca
i sławną Zofię.

Niech się cieszą serca smutne,
ku potomstwu zgromadzone;
celebruje dzień świąteczny
Władysława, z jego szczątków
naszej erze przekazano
ród przesławny i czcigodny,
przyszłych pocieszenie.

Rzeczy pierwszy opiekunie,
któryś charyzmatów dawcą,
bytów bycie tudzież stwórcę,
upadłych odnowicielu,
klęcząc błagam cię ja, grzesznik:
bądź ty naszym oblubieńcem,
daj ojczyźnie się nacieszyć.
Alleluja.

[EN]

Thou the queen of grace delightful
Whose countenance naught knoweth
Of old age, only honesty
Like spring toward the summer tending,
Prefigureth her majesty –
Thou her purity regardest,
And her splendid palaces.

How the maidens in procession
Beautifully stand in lines;
If one a bitter heart doth bear
And for a moment doth inspect
All their different kinds of beauty
Soon a pure heart doth he regain
And into solace enter.

Phoebus is with stars surrounded,
By two sons is recreated;
Wladislaus is the firstborn,
Casimirus second given.
Praised is the highest parent,
To God commended is the father
And the noble Zofia.

Let hearts mournful be consoled
Those who childless are assembled
Let us celebrate the feast day
Of Wladislaus, from whose bones
To our era is passed down
A noble and honest lineage,
To posterity a solace.

O of things the first preserver,
Of charismata the giver,
Being of beings and creator,
Of the fallen the restorer,
Kneeling I, a sinner, pray thee:
Be to us an ardent lover,
Let the fatherland rejoice.
Alleluia.

[DE]

Du Königin der Anmut,
deren Antlitz das Alter
nicht kennt, nur Ehrbarkeit:
So wie der Frühling zum Sommer strebt
und seine Majestät vorbereitet,
schaust du auf Reinheit
und herrliche Paläste.

Wie die Jungfrauen in Prozession
schön in Reih und Glied stehen!
Wenn einer ein bitteres Herz trägt
und einen Augenblick lang betrachtet
all ihre verschiedenen Formen der Schönheit,
so erlangt er bald wieder ein reines Herz
und findet Trost.

Phoebus ist mit Sternen umgeben
und von zwei Söhnen erschaffen;
Wladislaus ist der Erstgeborene,
Casimirus zweitgeboren.
Gepriesen sind die höchsten Eltern!
Gottgelobt ist der Vater
und die edle Zofia!

Mögen trauernde Herzen getröstet werden,
diejenigen, die kinderlos versammelt sind.
Lasst uns den Festtag feiern
des Wladislaus, von dessen Gebeinen
bis in unsere Zeit überliefert ist
ein edles und ehrliches Geschlecht,
für die Nachwelt ein Trost.

Oh, erster Bewahrer der Dinge,
Spender der Charismata,
Wesen der Wesen und Schöpfer,
Aufrichter der Gefallenen,
kniend bete ich, ein Sünder, zu dir:
Sei für uns ein glühender Liebhaber,
lass das Vaterland frohlocken!
Alleluja.

[LAT]

[3]

Hystorigraphi aciem
mentis lustrate faciem,
nove prolis magnalia
pingite natalicia.
Opima per diversoria,
euge faustis donaria.

Vandalorum propages
preconia compages,
dona sortis ceteris
favent sed a superis
tibi naturalia
manant crassa copia.

Verni thronos vernulus
Christi gignitus, inclitus
Kazimirus Christi gracia
genitus e[s]t Cracovia
etate cosmos machina
semianalla totidem centena
cum quinquies pentenaria
atque quinta feria
post ascensum yditi
nostri Domini editi.

Cancli yros genitor
Wladislai, rex gignitor
tante prolis gloria,
[c]laresce fecunda Zophia,
Saba austri tu prozelica,
voluntate deica
tanti stipata cuneis
leticie laureis,
de fetus magnitudine
atque claritudine.
Non est tam grandis nacio
de regum ramis duccio,
que tis compar stadiis
in terrenarum variis.

[PL]

Dziejopisarze, bystrością
umysłu obecność ważcie
wielkie święto odmalujcie
narodzin nowego syna.
Łup wojenny na kwaterę,
cudne skarby jakże szczęsne.

O Wandalów potomku
przez heroldów zwiastowany
dary losu innym dane
im sprzyjają, lecz na ciebie
dary natury spływają
z wielką obfitością.

Na wiosennym tronie wiosny
z Chrystusa zrodzonym, sławny
Kazimierz, Chrystusa łaską
narodzony jest w Krakowie
w roku wszechświata maszyny
sześć tysięcy, tyleż samo setek
z pięcioma pięteczkami
i w ten czwartek – quinta feria
po święcie Wniebowstąpienia
naszego Pana zmartwychwstałego.

Witaj, bohaterski ojczu,
Władysławie, królewski rodzicu,
tak wielką potomstwa chwałą
świeć, o płodna Zofio,
Sabo z Południa, prozelitko,
Z doskonałej woli Bożej
przez tak liczne tłumy otoczona,
przez radości słodkie laury
z twego potomka wielkości
tudzież jego splendoru.
Nie ma tak wielkiego narodu
korzenie od królów biorącego,
tobie równym będącego
pośród różnych świata stron.

[EN]

O historiographers, with sharp
Minds contemplate the presence
And depict the wondrous celebration
Of the birth of the new offspring.
With the spoils of war for lodgings,
Wonderful auspicious treasures.

O progeny of Vandals born,
By the heralds royal announced,
The gifts of Fate to others given
Favor them, but on thy head
Are poured out gifts of Nature
In abundance copious.

On the springtime's vernal throne
Of Christ begotten, noble
Casimirus, by the grace of Christ
Is born to royal Krakow
In the year of the cosmic machine
Six thousand and as many hundred
Adding in five groups of five
On the fifth day of the week
After the Ascension feast
Of our resurrected Lord.

Hail, O heroic genitor
Wladislaus, royal father
With such glorious progeny
May thou shine, O fecund Zofia,
O Sheba of the South, thou proselyte,
By the perfect will of God
Surrounded by such numerous hosts,
And by laurels sweet of joy
In the greatness of thine offspring
And, moreover, in his splendor.
There is none other such great nation
With its roots derived from kings,
That in standing is thine equal
Among territories various.

[DE]

Oh Geschichtsschreiber, mit scharfem
Verstand betrachtet die Gegenwart
und schildert die wundersame Feier
der Geburt des neuen Sprösslings,
mit der Kriegsbeute als Wohnstatt,
wunderbare, verheißungsvolle Schätze.

Oh geborener Nachkomme der Vandalen,
von den königlichen Herolden verkündet,
die Gaben des Schicksals sind den anderen gegeben
und begünstigen – doch auf dein Haupt
werden die Gaben der Natur
im Überfluss reichlich ausgegossen.

Auf des Frühlings frühlingshaftem Thron,
von Christus gezeugt, ist der edle
Casimirus durch die Gnade Christi
dem königlichen Krakau geboren
im Jahr der kosmischen Maschine
Sechstausend und ebenso viele Hundert,
in fünf Fünfergruppen addiert,
am fünften Tag der Woche
nach dem Fest der Himmelfahrt
unseres auferstandenen Herrn.

Gegrüßt seist du, oh heldenhafter Gründer
Wladislaus, königlicher Vater!
Mit solch glorreicher Nachkommenschaft
mögest du leuchten, oh fruchtbare Zofia!
Oh Saba des Südens, du Bekehrte,
durch den vollkommenen Willen Gottes
umgeben von so zahlreichen Heerscharen
und mit Lorbeeren der Freude
über die Großartigkeit deines Sprösslings
und seinen Glanz.
Es gibt kein anderes so großes Volk
mit königlichen Wurzeln,
das dir an Ansehen gleich ist
auf den verschiedenen Territorien.

[LAT]

[5]

Nitor inclite claredinis
ovans laxat valedinis
sicientis
genticule gaudimonia
Polonorum conducentis
cerimonia.

In laudem gloriam,
assurgant pueruli,
senes virgines, veri
honoris baiuli.

Nati ante secula,
qui dignatus facula
luminare servulos,
Polonicos herulos,
grato nato Zophia,
Genitrice regia,
genitore largifico,
Wladislao regifico
atque invictissimo.

Gratus natus claruit,
ut Jesus Christus voluit,
novus rex poli soli patrie,
Wladislaus nomine,
vibrante noctis stadio,
lune diei termino,
in vigilia Sanctorum Omnium
anno Christi scribentium
mille cum quadrigens titulo
addendo vigiqua latulo
Virgine Maria.

Pange, clange feliciter
tripudia triformiter
cuncta gens Polonica
prole de magnifica
producta ac sereniter

[PL]

Najświatlejsza jasność cudna,
naszym zdrowiem się radując,
wywołuje
małego ludu świętowanie
Polaków prowadzących
ceremonie.

Na wyraz czci i chwały,
niech chłopięta popowstają,
starcy, dziewice, prawdziwi
gospodarze honoru.

Przed wieki urodzony,
któryś raczył swoją lampką
poświecić sługi i służki
polskich panów tudzież mistrzów
przez szlachetną Zofię,
Królewską rodzicielkę,
szczodremu rodzicielowi,
Władysławowi królowi
niezwyciężonemu.

Już najmilszy syn zajaśniał,
tak jak Jezus Chrystus zechciał,
nowy król ojczystej ziemi i nieba,
Władysława imieniem,
pośrodku rozświetlonej nocy,
u kresu poniedziałku,
w wigilię obchodów Wszystkich Świętych,
w roku Chrystusa spisany
jako tysiąc z czterema setkami
z dwudziestoma czterema od narodzenia
z Dziewicy Maryi.

Śpiewaj, graj z radosnym sercem
i z tańcami potrójnymi
o narodzie polski cały
potomkowi wspaniałego
i najjaśniejszego rodu

[EN]

The noble incandescent clarity
In our health rejoicing looseth
Celebrations
Of the thirsting little people
Of the Poles conducting
Ceremonies.

In praise and glory
Let the little boys arise,
The elders, the virgins, the true
Stewards of honor.

Thou before the ages born –
Thou who with a lamp didst deign
To shine upon the servants,
Polish lords and masters too –
By the well-born Zofia,
By the royal genitrix,
To the bounteous genitor,
Wladislaus the kingly ruler
And the most invincible.

The gracious newborn is illumed,
Just as Jesus Christ hath willed,
A new king of fatherland and sky,
By the name of Wladislaus
In the vibrant stage of night,
At the end of Monday,
On the eve of All Saints' Day,
In the year of Christ recorded
As one thousand and four hundred
Adding twenty-four since he was borne
By the Virgin Mary.

Sing and play with joy and gladness
And with threefold victory dances
O Polish people one and all
To the offspring of magnificent
Lineage and serenely born

[DE]

Die edelglühende Klarheit,
frohlockend über unser Wohlergehen,
löst die Freuden
des dürstenden kleinen Volkes
der Polen, das die
Zeremonien führt.

In Lob und Herrlichkeit
lasst die kleinen Knaben sich erheben,
die Ältesten, die Jungfrauen,
die wahren Träger der Ehre.

Du, der du vor Zeiten geboren wurdest –
du, der du mit einer Lampe
der Dienerschaft leuchtetest,
auch polnischen Herren und Meistern –
durch die wohlgeborene Zofia,
die königliche Gebälerin,
dem freigebigen Erzeuger
Wladislaus, dem königlichen
und unbesiegbaren Herrscher.

Das gnädige Neugeborene ist erleuchtet,
so wie Jesus Christus es gewollt hat –
ein neuer König des Vaterlandes und des Himmels
mit Namen Wladislaus:
im pulsierenden Lauf der Nacht,
am Ende des Montags,
am Vorabend von Allerheiligen,
im Jahr Christi, aufgezeichnet
als eintausendvierhundert und vierundzwanzig –
seit er geboren wurde
von der Jungfrau Maria.

Singt und spielt mit Freude und Frohsinn
und mit dreifachen Siegestänzen,
oh polnisches Volk, ein jeglicher und alle,
für die Nachkommen von herrlicher
Abstammung und heiterer Geburt

[LAT]

serenis ymis ex natalibus
regiis ex penetralibus.

[PL]

z rodziców najjaśniejszych
w najskrytszych komnatach pałacu.

[EN]

From the most serene parentage
From the inner sanctum of the palace.

[DE]

von den heitersten Eltern
aus dem inneren Heiligtum des Palastes.

[7]

Breve regnum erigitur,
sublimatum deprimitur
et depressum elabitur
transmutato tempore,

Krótkie rządy ustanowione,
wzniesione – upadają
a upadły zanikają
przemienione poprzez czas.

A brief reign is established,
Which exalted is made humble,
And once humbled evanesceth
Transformed by the passing time.

Eine kurze Herrschaft wird errichtet,
der Erhabene wird erniedrigt,
und einmal gedemütigt, vergeht sie
verwandelt durch die vergehende Zeit.

Puerilem miliciam,
perargutam periciam,
regencium industrias,
eduxit in opere

Żaków młodych hufiec wielki –
chyttry, sprytny, doświadczony –
i jego dowódców sumiennych,
wyprowadził w obronę

A brigade of youthful soldiers,
Skilled and seasoned, shrewd and cunning
And their diligent commanders
Hath he raised up in defense

Eine Brigade von jugendlichen Soldaten,
geschickt und erfahren, klug und gerissen,
sowie ihre fleißigen Kommandeure
hat er zur Verteidigung aufgestellt.

Cracoviensem filium,
fulgentem velut lilium
ac de numero milium
cunctis preferendum.

Syna grodu krakowskiego
jako lilia promiennego
a spośród liczby tysięcy
przez lud wybranego.

Native born a son of Krakow,
Bright and radiant as the lily,
From the number of a thousand
By one and all preferred.

Ein gebürtiger Sohn von Krakau,
hell und strahlend wie eine Lilie,
aus der Zahl der Tausend
von einem und allen bevorzugt.

Octo dierum spacium
hoc sustinet solacium,
post hoc regis palladium
plagis ferendum,

Na czas raptem ośmiodniowy,
tyle potrwa ta pociecha,
po czym na królewski pałac
spadną srogi plagi.

For a goodly space of eight days
Doth continue yet that solace,
After that the royal palace
By plagues is sorely struck.

Für gute acht Tage
dauert dieser Trost noch an,
danach wird der königliche Palast
von Plagen schwer heimgesucht.

Namque regis elleccio
fit studii neglectio
ac desolatur leccio
tota septimana.

Gdyż przez króla wybieranie
studiów trwa zaniedbywanie
tudzież lekcji porzucanie
na całość tygodnia.

For by the new king's election
Studies fall into neglect
And abandoned is the lection
For a week entire.

Denn durch des neuen Königs Wahl
fällt das Studium in Verwahrlosung
und die Lektion wird aufgegeben
für eine ganze Woche.

[13]

Leta mundus
Exultans te laude laudet, Stanislae.

Radosnymi pochwałami
świat Cię wielbi, Stanisławie.

With joyful praise
The world glorifies you, Stanislaus.

Mit freudigem Lob
verherrlicht dich die Welt, Stanislaus.

Quo iocundus
fulgenti tibi congaudet, Stanislae.

I z radością,
cieszy się z twej sławy, Stanisławie.

And joyful,
Rejoices in thy fame, Stanislaus.

Und freudig
erfreut sie sich deines Ruhmes, Stanislaus.

Virtutum insignia
fulgens et prosapia, Stanislae.

Jaśniejący znakami cnót
i szlacheckiego pochodzenia, Stanisławie.

Shining with signs of virtue
And noble origin, Stanislaus.

Glänzend mit Zeichen der Tugend
und edler Herkunft, Stanislaus.

[LAT]

Presulis fastigia
scandis ad sublimia, Stanislae.

Boleslai aspera
regi dampnas opera, Stanislae.

Quem prophanas effera
prophanum obscelera, Stanislae.

Hinc ferve trux odio
in te stridens gladio, Stanislae.

Cadis cesus impio
alme matris gremio, Stanislae.

Alitibus et feris
membris sparsus superis
aquilis protegeris, Stanislae.

Luce fretus etheris
integer dirigeris
dum in tumba conderis, Stanislae.

Qui scandens ethera
fulgens innumera
luce virtutis, Stanislae.

Perlustrus nos vera
luce, des prospera
quoque salutis, Stanislae.

[PL]

Wznosisz się do biskupiej
wysokiej godności, Stanisławie.

Potępiasz niegodne czyny
króla Bolesława, Stanisławie.

Na tego świętokradcę klątwę rzucasz
za jego okrutne zbrodnie, Stanisławie.

Dlatego ten gwałtownik kipi nienawiścią
i z mieczem na ciebie nastaje, Stanisławie.

Przez niegodziwca uderzony padasz
na matczynym łonie żywicielki, Stanisławie.

Na łaskę ptactwa i dzikich bestii,
Twe członki są rozrzucone
lecz z wysokości chronią cię orły, Stanisławie.

Otoczony niebiańską światłością
członki Twe zjednoczone,
gdy do grobu Cię składają, Stanisławie.

Wznosząc się do nieba
jaśniejiesz niezmiernym
blaskiem swych cnót, Stanisławie.

Oświeć nas światłem prawdziwym
udziel wszystkiego, co fortunne
dla naszego zbawienia, Stanisławie.

[EN]

You raise to episcopacy
Of high dignity, Stanislaus.

You condemn the harsh deeds
Of King Boleslaus, Stanislaus.

On this sacrilegious thief
you put a curse for his crimes, Stanislaus.

Therefore, this violent man boils with hatred
And he comes at you with a sword, Stanislaus.

Thou art struck down by the wicked one
In the bosom of your mother's host, Stanislaus.

At the mercy of fowls and wild beasts,
Thy limbs are scattered but thou art
protected by eagles from on high, Stanislaus.

Surrounded by heavenly light
Thou art reunited,
When they put thee in the tomb, Stanislaus.

Ascending into heaven
You shine with an immeasurable
radiance of your virtues, Stanislaus.

Enlighten us with true light
And grant all that is beneficial
For our salvation, Stanislaus.

[DE]

Du erhebst dich zum Episkopat
von hoher Würde, Stanislaus.

Du verurteilst die grausamen Taten
von König Boleslaus, Stanislaus.

Über diesen frevelhaften Dieb hast du einen Fluch
wegen seiner Verbrechen ausgesprochen, Stanislaus.

Deshalb kocht dieser gewalttätige Mann vor Hass,
und er geht mit dem Schwert auf dich los, Stanislaus.

Du wardst von dem Bösen niedergestreckt
im fruchtbaren Schoß deiner Mutter, Stanislaus.

Der Gnade der Vögel und der wilden Tiere
ausgeliefert, sind deine Glieder zerstreut, aber du
wirst von Adlern aus der Höhe beschützt, Stanislaus.

Umgeben von himmlischem Licht
bist du wiedervereint,
wenn sie dich ins Grab legen, Stanislaus.

Aufsteigend in den Himmel
leuchtest du mit unermesslichem
Strahlen deiner Tugenden, Stanislaus.

Erleuchte uns mit wahrem Licht
und gewähre alles, was nützlich ist
für unser Seelenheil, Stanislaus.

[14]

Pastor gregis egregius
Stanislaus cultor verus
orthodoxe fidei

Stans pro plebis iniuria
Boleslai nequicia
cadit cesus gladio

Pasterz trzody w dostojności,
Stanisław, wyznawca szczery
najprawdziwszej wiary

Wstawiając się za ludu krzywdą,
przez nieprawość Bolesława
cięcia miecza padł ofiarą.

Pastor of the flock excelling
Stanislaus, truly adhering
Unto the orthodox faith

Standing for the people's injury
By Boleslaus' iniquity
Fell he cut off by the sword.

Ein hervorragender Hirte der Herde,
Stanislaus, der wahrhaftig am
orthodoxen Glauben haftete,

der für die Verletzung des Volkes eintrat –
durch Boleslaus' Ungerechtigkeit
fiel er durch das Schwert.

[LAT]

Cadit in gregis medio
coronatus martyrio
per graciam fidei.

Cleri plebisque concio
In patris natalicio
iubilet cum gaudio

Ad altare vir celestis
cadit cesus a scelestis
mille lacer frustulis

Ecce, pater Polonorum,
factus tutor pupillorum,
defende ab hostibus

Membra sparsa feris dantur
sed tutelis defensantur
aquilarum sedulis

Ergo pastor et patrone
Stanislae in agone
nos tuta ab hostibus.

[PL]

Pośród trzody padł ofiarą
męczeństwa niosąc koronę
dla boskiej łaski wiary.

Niech kler wraz z trzodą zebrany
w ojca święto narodzenia
weseli się z] radością.

Przy ołtarzu mąż niebiański
padł pocięty na zgniecionych
tysiąc przeklinanych źdźbeł.

Oto ojciec wszech Polaków
strażem sierot uczyniony
obroń nas od wrogów złych.

Członki zwierzom rozrzucono,
lecz przez orły otoczono
strażą bacznie gorliwą.

Więc, pasterzu i patronie,
Stanisławie, w chwili śmierci
ochroń nas od wrogów złych.

[EN]

He fell in the congregation
Wearing the crown of martyrdom
For the grace divine of faith.

Let the clergy and flock gathered
At the father's natal feastday
Sing with gladness and with joy.

At the altar the celestial man
Fell cut up in an accursed
thousand mangled little bits

See, O thou of Poles the father,
Made the guardian of orphans,
Defend us from our enemies.

Scattered limbs to wild beasts are given
But defended by the tutelage
Of the eagles sedulous.

Wherefore, O pastor and patron
Stanislaus, in tribulation
Guard us from our enemies.

[DE]

Er fiel in der Versammlung,
er trug die Krone des Martyriums
für die göttliche Gnade des Glaubens.

Lasst den Klerus und die Herde versammelt
beim Geburtsfest des Vaters
mit Frohsinn und mit Freude singen.

Auf dem Altar zerfiel der himmlische Mann
in ein verfluchtes Tausend
verstümmelter kleine Stücke.

Sieh, oh du Vater der Polen,
zum Beschützer der Waisen gemacht:
Schütze uns vor unseren Feinden!

Die zerstreuten Glieder wurden den wilden Tieren
vorgeworfen, doch unermüdlich verteidigt
durch die Obhut des Adlers.

Darum, oh Hirte und Patron
Stanislaus, in der Bedrängnis
schütze uns vor unseren Feinden!

CD 3 MISSAE ET MOTETTI

EUROPEJSCY MISTRZOWIE I KOMPOZYCJE RODZIME
EUROPEAN MASTERS AND LOCAL COMPOSITIONS
EUROPÄISCHE MEISTER UND EINHEIMISCHE WERKE

Teksty pieśni • Song Texts • Liedtexte

[LAT]

[PL]

[EN]

[DE]

[2]

Ave, sancta humanitas,
ave, colenda Trinitas
et adorata deitas,
unitas beata.

Witaj, święte człowieczeństwo
witaj, Trójcy dostojenstwo
tudzież uwielbiane bóstwo
jedności chwalebna.

Hail, O holy humanity,
Hail, O thou honored Trinity,
Adored and cherished deity,
O unity blessed.

Gegrüßet seist du, oh heilige Menschheit,
gegrüßet du verehrte Dreifaltigkeit,
verehrte und geliebte Gottheit,
oh gesegnete Einheit.

Ave, Iesu qui venturus
Bonus gratificaturus
Malos iuste damnaturus,
gratia oblata.

Witaj, Jezu, który przyjdiesz
dobrym dać wynagrodzenie
a złym słuszne potępienie
łaskę darowawszy.

Hail, Jesu who wilt come to
Give the good gratification
And the evil just damnation,
Thy grace having offered.

Gegrüßet du, Jesu, der du kommen willst,
um dem Guten Befriedigung zu geben
und dem Bösen die gerechte Verdammnis,
die deine Gnade angeboten hat.

Indivisa divinitas,
quovis loco simplicitas
partes tenet ac lictas
vitam pabulando;

Niepodzielna boskość,
wszechobecna prostota
ma dostojność tudzież godność
pożywienie dając.

The undivided divinity,
Omnipresent simplicity,
Parts possesseth and liceity,
Food for life providing.

Die ungeteilte Gottheit
und allgegenwärtige Einheit
teilt sich auf in Besitz und Fülle,
bietet Nahrung für das Leben.

Ora locum cum anima,
carnis fovet exanima
sepulcrique ligamina
simul fibulando.

Módl się o miejsce z duszą,
która ciało martwe ogrzewa
z jego grobowcowych więzów
również wyzwalać.

Pray for a place with all thy soul,
Which the lifeless body warmeth,
From its sepulchral bondage
Likewise liberating.

Bete um einen Ort mit deiner ganzen Seele,
die den leblosen Körper wärmt,
von seiner Grabesfessel
ihn gleichermaßen befreiend.

[6]

Gloria, laus et honor tibi sit,
Rex Christe, Redemptor
Cui puerile decus prompsit
Osanna pium.

Chwała, cześć i uwielbienie Tobie,
Królu Chryste, Odkupicielu,
któremu kwiat młodzieży
wznosi pobożne Hosanna.

Glory, praise and honor be to thee,
O Christ our King, Redeemer
To whom youthful splendor brings
Hosannas pious.

Ruhm und Preis und Ehre sei dir,
Christ-König, Erlöser,
dem die kindliche Schar
frommes Hosianna weihte.

Israel es tu Rex, Davidis
et inclyta proles:
Nomine qui in Domini,

Izraelaś królem,
Dawida sławnego potomkiem:
który w imię Pańskie,

Of Israel art thou King,
and of David the illustrious progeny:
Who in the Name of the Lord,

Du bist Israels König, Davids
ruhmvollen Geschlecht entsprossen,
der du im Namen des Herrn,

[LAT]	[PL]	[EN]	[DE]
Rex benedicte, venis.	błogosławiony Królu, idziesz.	O blessed King, dost come.	gepriesener König, kommst.
Cui puerile decus...	któremu kwiat młodości...	To whom youthful splendor...	dem die kindliche Schar
Cetus in excelsis te laudat celicus omnis, Et mortalis homo, et cuncta creata simul.	O Niebiański, cały zastęp niebios cię na wysokościach chwali, i śmiertelny człowiek, i stworzenie wszelkie.	O Heavenly One, all the hosts of heaven praise thee in the highest, And likewise mortal man and all creation.	Dir lobsingt in der Höhe das ganze himmlische Heer; so auch preist dich der sterbliche Mensch, so alle Schöpfung zugleich.
Gloria, laus et honor...	Chwała, cześć i uwielbienie..	Glory, praise and honor...	Ruhm und Preis und Ehre..
Plebs Ebrea tibi cum palmis obvia venit: Cum prece, voto, hymnis, adsumus ecce tibi.	Lud hebrajski z palmami wyszedł ci naprzeciw: z modlitwą, darem i hymnami idziemy do ciebie.	The Hebrew people come with palms to meet thee: Lo, with prayer, offerings and hymns do we draw near to thee.	Das Volk der Hebräer eilte dir von Jerusalem mit Palmzweigen entgegen: siehe, mit Gebet, Bitten und Liedern ziehen wir heute mit dir.
Cui puerile decus...	któremu kwiat młodości...	To whom youthful splendor...	dem die kindliche Schar...
Hi tibi passuro solvebant munia laudis: Nos tibi regnanti pangimus ecce melos.	Ci przed twym cierpieniem wdzięcznie cię wychwalali: my tobie, królującemu, tę oto pieśń śpiewamy.	These to thee who wert to suffer sent their grateful praises: Behold, O regnant one, to thee do we make melody.	Jene brachten dir Lob, bevor du zum Leiden gingst. Wir bringen dir, dem Herrschenden, dieses Lied.
Gloria, laus et honor...	Chwała, cześć i uwielbienie..	Glory, praise and honor..	Ruhm und Preis und Ehre...
Hi placere tibi, placeat devotio nostra: Rex pie, Rex clemens, cui bona cuncta placent.	Niech ci, w których masz upodobanie, cieszą się oddaniem naszym: Królu święty, Królu łaskawy, którego dobroć cieszy wszystkich.	Let those who please thee find delight in our devotion: O holy King, O clement King whose goodness pleaseth all.	Diese gefielen dir, möge dir auch unser Bitten gefallen. Großer König, milder König, dem alles Gute gefällt.
Cui puerile decus...	któremu kwiat młodości...	To whom youthful splendor...	dem die kindliche Schar...
Gloria, laus et honor...	Chwała, cześć i uwielbienie...	Glory, praise and honor...	Ruhm und Preis und Ehre...
[7] Caro mea vere est cibus et sanguis mea vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem	Moje ciało bowiem prawdziwie jest pokarmem, a moja krew prawdziwie jest napojem. Kto je moje ciało i pije moją krew,	For my flesh is real food and my blood is real drink. Whoever eats my flesh and drinks my blood	Denn mein Fleisch ist wahrhaftig Speise, und mein Blut ist wahrhaftig Trank. Wer mein Fleisch isst und mein Blut trinkt,

[LAT]

in me manet et ego in illo.

Sicut misit me vivens Pater
et ego vivo propter Patrem.
Et qui manducat me,
et ipse vivet propter me.

[PL]

mieszka we mnie, a ja w nim.

Jak mnie posłał żyjący Ojciec
i ja żyję przez Ojca,
tak kto mnie spożywa,
będzie żył przeze mnie.

[EN]

remains in me, and I in them.

Just as the living Father sent me
and I live because of the Father,
so the one who feeds on me
will live because of me.

[DE]

der bleibt in mir und ich in ihm.

Wie mich der lebendige Vater gesandt hat
und ich um des Vaters willen lebe,
so wird auch der, welcher mich isst,
um meinetwillen leben.

[9]

Nitor inclite claredinis
cuncta rumpat labiminis
obnoxia fedaminum
acerbamina deicorum
obruentis celi limina.

Ad laudem gloriam
prorumpat pueruli
senes, virgines, veri
culminis geruli.

Nati ante secula,
qui dignatus facula
perlustrare servulos
katholicos herulos
Grato doctrinamine
de Maria virgine
sine virili semine
emanantis regifice
atque divinissime.

Gratus natus patuit
ut pyus pater voluit
diva lex cunctis iam emicuit
quando Christus docuit
vergente mundi termino
progressus de pallacio
virginis ex utero
almifico
evo seculi penultimo
ille ingens conditor

Najświatlistszą jasność cudna
niech zniweczy wszelki ciężar
naszych błędów, wszelką gorycz
spraw haniebnych, które kryją
boski próg niebiańskich sfer.

Do ofiary czci i chwały
niech chłopięta już pośpieszą
starcy, dziewice, prawdziwie
noszący kamień węgielny.

Przed wieki urodzony,
któryś raczył swoją lampką
przeszyć światłem sługi i służki
chrześcijańskich panów i mistrzów
przez doktrynę przełaskawą
z Marii najświętszej dziewicy
bez męskiego już nasienia
jaśniejąc królewskim blaskiem
jak i również boską chwałą.

Syn najmilszy się objawił
jak najświętszy Ojciec zechciał
boskie prawo lud otrzymał
kiedy Chrystus nas nauczał
że się zbliża koniec świata
wyszedłszy z pałacu nieba
z najświętszej dziewicy łona
przeszczodrego
do wieku przedostatniego
oto stwórca ten przemożny,

Let the noble incandescent clarity
Bring to nothing all encumbrance
Of our failings, all the bitterness
Of things shameful that obscure
The boundaries divine of heaven.

To the praise of glory
Let the little boys break out,
The elders, the virgins, the true
Bearers of the keystone.

Thou before the ages born –
Thou who with a lamp didst deign
To scrutinize the servants,
Catholic lords and masters too –
By the gracious doctrine
Of the virgin Mary blest
Without aid from seed of man
Emanating splendor royal
And, moreover, most divine.

The gracious newborn is revealed
As the holy father willed
The law divine to all appeared
When Christ taught us that the end
Of the world is drawing nigh
Having gone forth from the palace
From the blessed virgin's womb
Almiferent
To the age penultimate,
That creator mighty

Lass die edle, glühende Klarheit
vernichten alle Last
unseres Versagens, all die Bitterkeit
schändlicher Dinge, die verdunkeln
die göttlichen Grenzen des Himmels.

Zum Lobe der Herrlichkeit
sollen die kleinen Knaben ausbrechen,
die Ältesten, die Jungfrauen, die wahren
Träger des Schlusssteins.

Du, der du vor Zeiten geboren wurdest,
du, der du mit einer Lampe geruhst
die Dienerschaft zu prüfen –
auch katholische Herren und Meister –,
der du durch die gnadenvolle Lehre
der Jungfrau Maria gesegnet,
ohne Hilfe von Mannes Samen
königliche Pracht ausstrahlst
und darüber hinaus höchst göttlich bist.

Das gnädige Neugeborene wird offenbart,
wie es der heilige Vater gewollt hat.
Das göttliche Gesetz ist für alle erschienen,
als Christus uns lehrte, dass das Ende
der Welt sich nähert,
nachdem er aus dem Palast hervorging,
aus dem Schoß der seligen Jungfrau,
allmächtig
in das vorletzte Zeitalter,
der mächtige Schöpfer,

[LAT]

per quem summus genitor
singula refecit.

Pange clange sonoriter
tripudia multiformiter
cuncta orthodoxica
Marie dans carmina
arguta vocum fragmina
prestrepens electis clangoribus
intimis ex amaminibus.

[PL]

przez kogo najwyższy ojciec
każdego odnowił.

Śpiewaj, graj donośnym głosem,
z tańcami różnorodnymi,
cały prawowierny ludu
Maryji oddając wiersze
w melodyjnym głosów splocie
wtórujących dźwiękom ludu wybranego
z intymności kochających serc.

[EN]

By whom the highest genitor
His people one by one restored.

Sing and play with sounding voices
Multifarious victory dances
O all people orthodox
Unto Mary giving verses
Sweet melodic vocal fragments,
Echoing the sounds of the elect
From the inmost parts of loving hearts.

[DE]

durch den der höchste Erzeuger
jeden Einzelnen erneuert.

Singt und spielt mit klingenden Stimmen
vielfältige Siegestänze,
oh alles rechtgläubige Volk,
bring Maria Lieder dar,
süße melodische Gesangsfragmente,
die die Klänge der Auserwählten widerhallen lassen.
Aus dem Innersten der liebenden Herzen.

[11]

Cristicolis fecunditas
et captivis iocunditas
ingens eliquatur,

Orci victa sterilitas
hostilisque debilitas
egens obliquatur.

Egregius victor mortis
dum resurgit, fractor fortis
claustris tartarorum,

participes facit sortis
celi locans nos in ortis,
tutor miserorum.

Chrześcijan owoców sytość
tudzież pojmanych radość
w mocy się objawia,

Piekła mizerna jałowość
także przeciwnika słabość
w biedzie się odwraca.

Dostojny zwycięzca śmierci
gdy zmartwychwstał, złamał bramy
potężne Gehenny,

Dał nam uczestniczyć w niebie
Stawił nas wśród zmartwychwstałych,
obrońca nieszczęsnych.

Let the Christians' fecundity
And the captives' jocundity
Be manifest with might

Death's poor vanquished sterility
And the enemy's debility
From us is turned aside.

Death's most excellent conqueror
When he rose, did break the mighty
Portals of Tartarus,

And make us to partake of heaven,
Placing us among the risen,
Guardian of the wretched.

Mögen die Fruchtbarkeit der Christen
und die Fruchtbarkeit der Gefangenen
mit Macht manifestiert werden.

Die arme besiegte Sterilität des Todes
und die Schwäche des Feindes
wurde von uns abgewandt.

Des Todes vorzüglichster Bezwingen
durchbrach, als er sich erhob,
die mächtigen Pforten des Tartarus

und ließ uns des Himmels teilhaftig werden
und stellte uns unter die Auferstandenen,
der Beschützer der Unglücklichen.

[15]

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison

Panie, zmiłuj się nad nami
Chryste, zmiłuj się nad nami
Panie, zmiłuj się nad nami

Lord, have mercy
Christ, have mercy
Lord, have mercy

Herr, erbarme dich.
Christus, erbarme dich.
Herr, erbarme dich.

[19]

Postaris in presepio,
archiregum principio,
trium regum humilitas
declaratur sublimitas

Ty w stajence leżysz w żłobku,
arcykrólem od początku,
trzech króli wielka pokorność
zwiastuje twoją wspaniałość

In a manger art thou lying
King of kings from the beginning
The three kings' great humility
Declareth thy sublimity

In einer Krippe liegst du,
König der Könige von Anfang an.
Die große Demut der drei Könige
verkündet deine Erhabenheit

[LAT]

et laudatur divinitas
tripharis munere.

Quivis aurum potens favit,
thure flamen designavit,
mirram necis condonavit
simplo nato et pregato
presidentis ethere.

[PL]

tudzież chwali twoją boskość
niosąc ci potrójny dar.

Jeden złoto mocy przydał,
drugi płomień kadzidła przypisał,
trzeci śmierci mirrę ci przekazał,
w prostocie rodzonemu i wielbionemu
włodarzowi niebios.

[EN]

And praiseth thy divinity
With the threefold gift they bring.

One the gold of power bearing
One with frankincense for burning
One the myrrh of death presenting
To him simply born and worshiped
Who now reigneth over heaven.

[DE]

und preist deine Göttlichkeit
mit der dreifachen Gabe, die sie bringen.

Einer trägt das Gold der Macht,
einer bringt Weihrauch zum Räuchern,
einer überreicht die Myrrhe des Todes
dem, der einfach geboren und verehrt
jetzt den Himmel regiert.

[20]

V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.
V. Sursum corda.
R. Habemus ad Dominum.
V. Gratias agamus
Domino Deo nostro.
R. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est
equum et salutare
nos tibi semper et ubique
gratias agere
domine sancte pater
omnipotens eterne deus
Qui salutem humani generis
in ligno crucis constituisti
ut unde mors oriebatur
inde vita resurgeret
Et qui in ligno vincebat
in ligno quoque vinceretur
Per Christum dominum nostrum
Per quem majestatem tuam
laudant angeli
adorant dominationes
tremunt potestates
Celi celorumque virtutes
ac beata seraphim
solia exultatione concelebrant

V. Pan z wami.
R. I z duchem twoim.
V. W górę serca,
R. Wznosimy je do Pana.
V. Dzięki składajmy
Panu Bogu naszemu.
R. Godne to i sprawiedliwe.

Zaprawdę godne to i sprawiedliwe,
słuszne i zbawienne,
abyśmy zawsze i wszędzie
Tobie składali dziękczynienie,
Panie, Ojcie święty, wszechmogący,
wieczny Boże,
Tyś postanowił dokonać zbawienia rodzaju ludzkiego
na drzewie Krzyża.
Na drzewie rajskim śmierć wzięła początek,
na drzewie Krzyża powstało nowe życie,
a szatan, który na drzewie zwyciężył,
na drzewie również został pokonany,
przez Chrystusa Pana naszego.
Przez Niego Twój majestat
chwałą Aniołowie,
wielbią błogosławione Duchy,
z lękiem oddają cześć Potęgi.
Niebios i moce niebios
oraz błogosławieni Serafini
we wspólnej wysławiają radości.

V. The Lord be with you.
R. And with your spirit.
V. Lift up your hearts.
R. We lift them up to the Lord.
V. Let us give thanks
to the Lord our God.
R. It is right and just.

It is truly meet and just,
right and profitable for us,
at all times, and in all places,
to give thanks to You,
o holy Lord, Father Almighty,
eternal God,
who had established the salvation of mankind
in the wood of the Cross,
that from where death into the world,
from there a new life might spring,
and that he who by a tree overcome,
by a tree too might be overthrown.
Through Christ our Lord,
through whom the angels praise,
the Dominations adore,
the Powers, trembling with awe
and worship Your majesty,
which the heavens, and the forces of heaven,
together with the blessed Seraphim
joyfully magnify You.

V. Der Herr sei mit euch.
R. Und mit deinem Geiste.
V. Erhebt eure Herzen.
R. Wir haben sie beim Herrn.
V. Lasset uns danken
dem Herrn, unserem Gott.
R. Das ist würdig und recht.

Es ist in Wahrheit würdig und recht,
billig und heilsam,
dir immer und überall dankzusagen:
heiliger Herr,
allmächtiger Vater,
ewiger Gott:
Der du das Heil des menschlichen Geschlechtes
am Holz des Kreuzes beschlossen hast,
so dass von dort, wo der Tod herkam,
auch das Leben neu erstünde.
Und der am Holz siegte,
wurde auch am Holz besiegt:
durch Christus, unsern Herrn.
Durch ihn loben die Engel
deine Majestät,
die Herrschaften beten sie an,
die Mächte verehren sie zitternd.
Die Himmel und die himmlischen Kräfte
und die seligen Seraphim
feiern sie jubelnd im Chore.

[LAT]

Cum quibus et nostras voces
ut admitti jubeas deprecamur
supplici confessione dicentes:

[PL]

Dozwól, prosimy,
aby i nasze glosy przyłączyły się do nich,
w pokornym uwielbieniu wołając.

[EN]

And You do command that it is to be permitted
in our lowliness to join with them
in confessing You and repeat unceasingly:

[DE]

Mit lass, so flehen wir,
auch uns einstimmen
und voll Ehrfurcht bekennen:

[21]

Sanctus, sanctus, sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
*Gustanti necis pocula
acra in cruce singula
que reo sunt piacula.
Quod factum est divinitus
unde cessavit servitus
que tenebantur subditus.*
Pleni sunt celi et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.

Benedictus qui venit
*Lumen luminum
in salutem hominum
lux que non extinguitur
nec eclipsim patitur,
sine qua non vivitur.*
in nomine Domini.
Hosanna in excelsis

Holy, Holy, Holy
Lord God of Hosts
*For tasters of death's bitter cup
For sinners, in the cross alone
Is expiation to be found.
For it is finished by God's will
From whence hath ceased the servitude
That once held them in subjection.*
Heaven and earth are full of thy glory
Hosanna in the highest.

Blessed is he that cometh
*Light of lights
In salvation of mankind
Light that is not extinguished
Neither subject to eclipse
Without which no one liveth.*
In the name of the Lord.
Hosanna in the highest.

Święty, święty, święty
Pan Bóg Zastępów.
*Kosztującym kielich śmierci
grzesznikom jedynie w krzyżu
zawarta jest pokuta.
Co nastąpiło z woli boskiej,
stąd skończyła się niewola
w której ich przetrzymywano.*
Pełne są niebiosa i ziemia chwały Twojej.
Hosanna na wysokości.

Błogosławiony, który idzie
*Światło nad światłami
dla zbawienia ludzi
światło, które nie gaśnie
ni zaćmienia nie doznaje,
bez którego nie ma życia.*
w imię Pańskie.
Hosanna na wysokości.

Heilig, heilig, heilig
Gott, Herr aller Mächte und Gewalten.
*Für die Vorkoster des bitteren Kelchs des Todes,
für die Sünder ist im Kreuz allein
Vergebung zu finden,
denn es ist vollbracht durch Gottes Willen.
Von da an endete die Knechtschaft,
die sie einst unterworfen hielt.*
Erfüllt sind Himmel und Erde von deiner Herrlichkeit.
Hosanna in der Höhe.

Hochgelobt sei, der da kommt:
*Licht der Lichter
zur Rettung der Menschen,
Licht, das nicht verlöscht
und nicht verfinstert wird,
ohne das niemand leben kann,*
im Namen des Herrn.
Hosanna in der Höhe.

Władysław Jagiełło, detail of the Triptych of Our Lady of Sorrows in the Wawel Cathedral

Co-financed by the Minister of Culture and National Heritage of the Republic of Poland

[PL] **Instytut Adama Mickiewicza (IAM)** łączy polską kulturę z ludźmi na całym świecie. Jako instytucja państwowa, tworzymy trwałe zainteresowanie polską kulturą i sztuką, wzmacniając obecność polskich artystek i artystów na globalnej scenie. Inicjujemy innowacyjne projekty, wspieramy międzynarodową współpracę oraz wymianę kulturalną. Promujemy twórczość zarówno uznanych, jak i obiecujących twórców, ukazując różnorodność i bogactwo naszej kultury. Prowadzimy także portal Culture.pl, stanowiący wszechstronne źródło wiedzy o polskiej kulturze.

[EN] **The Adam Mickiewicz Institute (IAM)** brings Polish culture to people around the world. Being a state institution, we create lasting interest in Polish culture and art through strengthening the presence of Polish artists on the global stage. We initiate innovative projects, support international cooperation and cultural exchanges. We promote the work of both established and promising artists, showing the diversity and richness of our culture. We also run the Culture.pl website, which is a comprehensive source of knowledge about Polish culture.

[DE] **Das Adam-Mickiewicz-Institut (IAM)** bringt polnische Kultur zu Menschen in aller Welt. Als staatliche Einrichtung fördern wir das nachhaltige Interesse an polnischer Kultur und Kunst, indem wir die Präsenz polnischer Künstler auf der internationalen Bühne stärken. Wir regen innovative Projekte an, unterstützen die internationale Zusammenarbeit und den kulturellen Austausch. Wir fördern die Arbeit sowohl etablierter als auch junger Künstler und zeigen die Vielfalt und den Reichtum unserer Kultur. Wir betreuen auch die Website Culture.pl, die eine umfassende Informationsquelle über die polnische Kultur darstellt.

Culture.pl to największe i najbardziej wszechstronne źródło wiedzy o polskiej kulturze, prowadzone przez Instytut Adama Mickiewicza. Dostarczamy rzetelnych informacji o najważniejszych zjawiskach i trendach w kulturze oraz o wydarzeniach organizowanych w Polsce i za granicą. Znajdziesz tu sylwetki artystek i artystów, recenzje, eseje oraz eksperckie analizy, które ukazują bogactwo polskiej sztuki. Publikujemy w ośmiu językach, przybliżając polski wkład w światową kulturę i dziedzictwo humanistyczne

Culture.pl is the largest and most comprehensive source of knowledge about Polish culture, run by the Adam Mickiewicz Institute. We provide reliable information on the most important phenomena and trends in culture as well as events organised in Poland and abroad. Here you will find profiles of female and male artists, reviews, essays and expert analyses that portray the richness of Polish art. We publish in eight languages, zooming in on the Polish contribution to the world's culture and humanist heritage.

Culture.pl ist die größte und umfassendste Datenbank über die polnische Kultur, die vom Adam-Mickiewicz-Institut betrieben wird. Wir bieten zuverlässige Informationen über die wichtigsten Ereignisse und Trends in der Kultur sowie über Veranstaltungen in Polen und im Ausland. Hier finden Sie Porträts von Künstlerinnen und Künstlern, Rezensionen, Essays und Fachanalysen, die den Reichtum der polnischen Kunst widerspiegeln. Wir veröffentlichen in acht Sprachen und widmen uns dem polnischen Beitrag zum kulturellen und humanistischen Erbe der Welt.

Wdzięczni jesteśmy następującym osobom i instytucjom

Our cordial thanks go to

Instytut Adama Mickiewicza, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Marzena Mikosz, Katholische Kirche Hl. Nikolaus Herznach AG, Andreas Wieland, Linus Hüsser, Franziska Hugo, Barbara Schabowska, Magdalena Warejko, Daniel Cichy, Lucas Bennett, Giovanni Cantarini, Karol Thornton, Marcin Hernas, Niels Berentsen

Impressum

Produkcja • Production: DRAGMA • RAUMKLANG

Nagrano w • recorded in: Katholische Kirche Hl. Nikolaus, Herznach AG
Switzerland 23-28.10.2023 & 25-29.6.2024

Nagrywanie i edycja • recording & editing: Sebastian Pank

Teksty wprowadzające • liner notes: © Agnieszka Budzińska-Bennett

Tłumaczenia pieśni • translations of the lyrics: PL & EN: © PWM (Karol Thornton)

(oprócz | apart from *Leta mundus* autorstwa Agnieszki Budzińskiej-Bennett | by Agnieszka Budzińska-Bennett)

Wszystkie transkrypcje • all transcriptions: Marc Lewon

(oprócz | apart from *Gloria laus et honor & Dominus vobiscum* autorstwa Agnieszki Budzińskiej-Bennett | by Agnieszka Budzińska-Bennett)

Projekt okładki • cover design: © Marcin Hernas | tessera

Układ broszury • booklet layout: Lucia Gerhardt

Fotografowie • photographers: © Laelia Milleri | © Alejandro Gomez Lozano

RK 4402 (1–3)

© Ensemble Dragma 2024

© Raumklang 2024

RAUMKLANG Musikproduktion & Verlag

Burgstraße 56 | Schloss Goseck

06667 Goseck, Germany

office@raumklang.de

www.raumklang.de

AGNIESZKA BUDZIŃSKA-BENNETT & MARC LEWON

KODEKS KRASIŃSKICH

Edycja wykonawcza z esejami i komentarzem krytycznym

THE KRASIŃSKI CODEX

A Performer's Edition with Essays and a Critical Commentary

WARSZAWA, BIBLIOTEKA NARODOWA, RPS 8054 III
POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE PWM, KRAKÓW 2025